

Kálaad ashúshwóógú Pwôl nyə á cilə buud ó Kərênt yé

Isâ í dúgyá nə kálaad ashúshwóógú mə Pwôl shú Kərênt yí

Kərênt nyə á bə ηgwála Ogurêk. Ja Pwôl nyə á ηgə sá ηjəənd yé ábēē yí, nyə a já Kərênt ηkúmba mbû nə kâl (Mis 18.1-18). Ja jəəηg wə nyə á fwə mísəəən yí.

Ja Pwôl nyə shîn wú Kərênt yí, nyə á bii məkál ija ija, mə ηjúl mə ákənd lám gwôw. A mú ka cilə óbúgula ə nûη okálaad jee wós ónê, óbá wâ cínəηg wə búśə wa Kálaad Zembî dí wá.

Nə ndēé, nyədí kálaad ashúshwóógú á Kərênt dí, ja á mə shîn báda bwo, a yə Zembî akíba yí (1.1 nə 1.9), a ηgə cwîny obúgula nə bwé kú bíd nə mbéégí mēηkəəmə í ηgág nə bə mpédúgá nyáη (1.10 nə 4.21), bwé sáág nə jaηga í shínúg mpédúgá nyáηúd (lúú 5), bwé yówəg dǎlə kə nə milésú məmpáanzé mə milésú mə búúd bwé ηngê nə *búgula Zembî wád (6.1–6.11). A mú ka féel váál krísten mə jéla nə də balan nə nyúúl nyé yí (6.12–6.20), a mú ka zə bəsa bwo mishílí bwé á ηgə shílə nyə myá:

- (1) shílí í dúgyá nə bā yí (lúú 7);
- (2) sá í dúgyá nə ocúdí ó mətúnəga yí, nə váál bwé dúg cəgə nə buud bí kú búgula Zembî yí (8.1–11.1);
- (3) váál ísēηgyá í okrísten nə idāw í Zembî í jéla nə də sīy yí (11.2-34);
- (4) isâ ηkēηkē Shíshim mə də yə búúd ηkul nə bwé dúg sá yí (lúú 12 kə wós lúú 14);
- (5) nə váál mímbimbə mí bá gwôm yí (lúú 15).

Nyə á ka shínal kálaad nə baalé məkál (kwásúlə mwaanê, nə byé íyuug nyə á ηgə bə nə ndí yí), nə məbódá

(lúu 16).

Məbədə́

¹ Nə mə Pwól, nə mwááŋg Sostêñ, sá wə mə cílá kálaad éga. Mə Pwól íí, Yésus-Krîst nyə a jôw mə, a sá nə mə bəg *muud lwámá yé nda Zembî nyə á ŋwa cígúlá ná. ² Sá ŋgə cílə *Dɔ́ lú óbúgula ó Zembî dí Kòrênt yí, bí buud Zembî nyə a sá nə bí bəg miŋkɛŋkɛ mi búúd nəcé binóŋ *Krîst Yésus bí mú mbádúgá wá. Nyə a jôw bí shú nə bí bəg miŋkɛŋkɛ mi búúd, binóŋ buud bēsh búsá íkúl ikúl bwə ŋgə kámb jínə mə Yésus-Krîst májəgula dí wá, Yésus-Krîst Cwámba á sánóŋ. ³ Sóóŋgú wúsú Zembî bā Cwámba Yésus-Krîst bwə ó sá bí mpaam, bwə ó sá námə ná bí ŋgəg nə cugə nə shee.

Pwól mə yə Zembî akíba

⁴ Mə ŋgə yə Zembî waamə akíba ja jêsh shú dán nəcé mpaam á mə sá bí kwoŋ mə Yésus-Krîst dí yí. ⁵ Mə ŋgə yə nyə akíba nəcé a mə sá nə bí bígúg məzhií mēsh kwoŋ mə Yésus-Krîst dí, bí bíg nə məkál mə mílósú*, bí bíg nə mpúyá. ⁶ Ntó mə lwó nə bí a mə mpu magulə sá jêsh sá á jaaw bí shú mə *Krîst yí. ⁷ Í mú ná, nda bí ŋgə bwánd nə Cwámba íshé Yésus-Krîst zəg lwóya nyúúl ná, bí mú nə isá í yána mə Zembî, tɔɔ ŋgwúd nə ŋgwúd kú fúfə. ⁸ Nyə wə mə bá ŋgə ləlushi bí nə ndeé kə wós məshínéd, bí mú bá bə kú nə sá májumá jwôw mə Cwámba íshé Yésus-Krîst, məma jwôw dɔɔŋg. ⁹ Zembî muud mə jôw bí nə bí cúgəg sɛɛŋgí nə Mwân yé Yésus-Krîst Cwámba íshé yé jí abúgúlág.

Mbéégí dɔ́ á Kòrênt

1:1 Gal 1.1 Sostêñ: Mis 18.17   1:2 2Kr 1.1; Mis 18.1   1:5 2Kr 8.7
 * 1:5 ŋkɛŋkɛ Shíshim ŋgə sá nə bí lásúg má.   1:7 2Te 1.7; Tit 2.13   1:8 Flp 1.6; 1Te 3.13; 5.23   1:9 10.13; 1Te 5.24; 2Te 3.3

¹⁰ Bwaang, oshwon, jíná má Cwám̄ba íshé Yésus-Krîst dí «Bi bêsh ðugá bæ cúñ; mbéégí m̄n̄k̄w̄m̄ú í á jéláyé n̄a ðu bæ mpédúgá nyín. Yidagá bæ leedyá mbií á ná sá jêsh dí, bí bêsh ðu bæ n̄a tódúgá ñgwúðû, bí ðu ñwa cigúlá ñgwúðû.»

¹¹ Bwaang, m̄a l̄ás ntó n̄acé bóól búúð w̄a ñjów m̄a Klowé bwá m̄a jaaw m̄a n̄a bí ñḡa bæ n̄a ozhuyá mpédúgá nyín.

¹² Sá m̄a ñḡá c̄eel ci yí jí ná bi mú ñḡá l̄ás n̄uñ, nyíga ná: «M̄e ñḡá b̄ Pwôl», nyíga «M̄e ñḡá b̄ Apolos», ñgwól ná: «M̄e ñḡá b̄ Séfas», ñgwólúgá ná: «M̄e ñḡá b̄ *Krîst.»

¹³ Ye buud bí n̄a ñkul ba Krîst m̄ak̄w̄ m̄ak̄w̄? Ye Pwôl wá bwá á bwambul̄a kwolós dí shú ðún yé? Ja bí á ñḡa duwan yí, ye bi á ñḡa duwan jíná má Pwôl ðí? ¹⁴ M̄a yá Zembî akíba n̄acé m̄a a shígé duu t̄w̄ muud n̄uñ bídí, s̄usaalê n̄ji Kríspus bá Gáyus. ¹⁵ Ntó, muud cugé n̄a ñkul ci ná bí á ñḡa duwan jíná dáám̄ud. ¹⁶ M̄a má nywa wusa, m̄a á duu nám̄a Stefanas b̄n̄ñ buud ò ñjów yé. M̄a abúgúláyé ná m̄a a shí nyínḡa duu ñgwól múúð. ¹⁷ N̄acé Yésus nȳa a shígé ntí m̄a ná m̄a zág ñḡa duu buud. Nȳa á nti m̄a ná m̄a zág ñḡa jaaw J̄j̄j̄ K̄éel, m̄a zág nt̄a ñḡa jaaw dwo, kú bæ n̄a f̄ug búúð ò kaand bwá ðu l̄ás m̄ikaand n̄a nd̄i yí, n̄acé shwiy Krîst nȳa á ȳa kwolós dí yí í á bá bæ nda s̄a cúgé n̄a mfíí yí.

Shwiy m̄a Yésus-Krîst í lwó f̄ug má Zembî

¹⁸ Mpugá ná lâñ shwiy Yésus nȳa á ȳa kwolós dí yí wí sá íkás shú b̄w̄ñḡ búúð bwá ñḡá j̄mb̄ wá; ñji, í ñjúl ñkul má Zembî shú shé b̄ñ buud Zembî ñḡá c̄ug† wá. ¹⁹ Sá j̄w̄ñḡû, Micilyá mí ñḡa ci gwo ná:

1:10 3.3; 11.18; 2Kr 12.20; Ifz 4.2-6; Flp 2.2; Yuá 17.21-23   1:12 3.4 Apolos: 3.5-6, 22; 4.6; 16.12; Mis 18.24; 19.1 Séfas: 1Kr 3.22; 9.5; 15.5; Gal 2.9, 11-14; 2Kr 10.7   1:14 Kríspus: Mis 18.8 Gáyus: Rom 16.23-24   1:16 Stefanas: 16.15

1:18 Rom 1.16; 2Kr 4.3   † 1:18 c̄ug múúð: Í k̄a ná, Zembî m̄a yíl múúð m̄on̄yámá má m̄ísém̄ud, sá ná a cúḡaḡ c̄ug á c̄eel yí.

1:19 3.18-20; Rom 1.22   1:19 Iza 29.14; Zhb 12.13, 17; Iza 19.12-14; 44.25

Mə bá céég búúd ɔ fúg fʉg nyáŋ,
mə sá ná mifeeshá búúd bwə ɲǎ́ faas myá
mí bǎg cwúduǵá.

²⁰ Ká muud fʉg nyə é nyiŋǵə lás ci ji? Yíǵuli mǎcǣǣ nyə é ci ji? Lús mikaand á mwôw mǎga nyə é ci ji? ɲǵaá ná Zembî mǎ sá ná buud ɔ shí ga fʉg nyáŋ í bǎg sá íkás í? ²¹ Jí ná, Zembî mǎ lwóya fʉg nyé. Nji buud bwə mǎ ca balan nə fʉg á buud ná bwə wámǵúǵá Zembî ná ndéé, bwə akúmáyé. Zembî mǎ ka dúg ná á balan nə lǎŋ sǎ ɲǎ́ bwiŋŋ yí shú ná á cʉg búúd bwə ɲǎ́ *búǵula wá; lǎŋ sǎ ɲǎ́ bwiŋŋ wǎɔŋǵá buud bwə ɲǎ́ ɲwa wo nda sǎ íkás. ²² Oyúden bwə jii dúg *mǎshimbá, Ogurêk bwə ɲǎ́ sǎ fʉg; ²³ nji sǎ bǎŋ sǎ ɲǎ́ cúnda *Kříst bwə á bwambǵlǎ kwolós dí yé. Cúnda wǎɔŋŋ wúsə sǎ mǎlwíy shú *Oyúden, í njúl sǎ íkás shú Ogurêk. ²⁴ Nji, Kříst ji ɲkul nə fʉg mǎ Zembî shú búúd Zembî mǎ jǎw wá, tɛem bə Oyúden, tɛem bə Ogurêk. ²⁵ Nǎcé kúl búúd bwə dúg ná Zembî jisə kás yí, íkás yǎ cínɔŋŋ bísə nə fʉg ntɔ búúd fʉg nyáŋ, kúl búúd bwə dúg ná Zembî mǎ bə nə iləm yí, iləm yǎ cínɔŋŋ í lal ɲkúl, ntɔ búúd ɲkul nyáŋ.

²⁶ Bwaŋŋ, tǎdúǵǵá ná sá bí á du bə jaá Zembî nyə á jǎw bí yí. Gwoŋŋ jín í á bə, kú nə zhwog buud bwə mbíd fʉg á shí ga, kú nə zhwog ɲǵkácíd í búúd, kú nə zhwog buud bwə á byél ófwámé búúd dí wá. ²⁷ Nji, Zembî nyə á yida féésh isâ í íkás yǎ shí ga shú ná a wá búúd ɔ fúg shwôn, a féésh isâ í cúǵé nə ɲkul shí ga dí yí shú ná a wá isâ í álal-ɲkul shwôn. ²⁸ Zembî nyə á féésh isâ í cúǵé fwámé isâ shí ga dí yí, isâ búúd bwə mpyêny yí, isâ bwə ádé kǎnd mísh yí. Nyə a féésh byo shú ná a sá ná byɔɔŋŋ búúd bwə ɲǎ́ dúg ná fwámé isâ yí í bǎg ocwúduǵá. ²⁹ Nyə a sá ntó shú ná

1:21 Rom 1.19-20   1:22 Mat 12.38; Yuá 4.48; Mis 17.18, 32   1:23 2.14; Gal 3.1; 5.11   1:24 1.18; 2.5; Kol 2.3   1:25 2Kr 13.4   1:26 Yuá 7.48
1:27 Rom 12.16; Zhk 2.5; Luk 1.51-53; 6.20

muud kú ñkêny nyúúl nyédí míshúd. ³⁰ Zembî wé nyə a sá né bî bég buud ɔ Kríst Yésus, Kríst músə bə fəg mə Zembî shú dúsú; nyə wé mə sá né shé bég otátəlí ɔ búúd mísh mə Zembî dí, nyə wé mə sá né shé bég miñkêñkê mi búúd, nyə wé a tɔ tãñ shú né shé wúg mányámá mə *mísəməd. ³¹ Zembî nyə a sá ntó shú né í bég nda jí cilyá Kálaad Zembî dí ná. Jí cilyá ná: «Muud mə céél bəgəwa yé, bəgəwag nə sá Cwámba nyə a sá yí».

2

Pwól nyə a shígé ñgə lás nə fəg kaand

¹ Bwaang, ja mə á zə nũñ bídí mə á zə ñgə cúndə *ndímba mə Zembî yí, mə a shígé zə ñgə cúndə nə mpúyá kaand búúd ɔ shí ga, ñkí ntəg fəg nyáñ. ² Mə a shígé cɛel lás gúl sá shús nũñ bídí, mə a lás ñji sá í dúgyá nə Yésus-Kríst yí, Yésus-Kríst bwə á bwambələ kwolós dí yé. ³ Mə á bə ntəg nũñ bídí mə ñjúl nə iləm, nə ifwaas, mə ñgə lilya. ⁴ Njígúlá mə á də jígúli bí yí, nə cúndə mə á də cúndə yí, í á shígé də bə nə iciyá yá fəg kaand í də teeg búúd milám yí. ñkêñkê Shíshim wé nyə á də balan nə ñkul nyé də báásələ iciyá byám. ⁵ Í á bə ntó shú nə búgə jín í bég kú kə bɛ fúg á buud, í yídagú bɛ ñkúl mə Zembî.

Pwól mə lwó fəg mə Zembî

⁶ Tɛem bə ntó, kéel sá ñgə bwiing yí dúsə fəg shú búúd bwə mə fifə cug krísten dí wá. ñji í cúgé fúg á buud ɔ shí ga, kú bə fəg micî myâ shí ga, micî jiya ící ján í wál bá zə jimb myá. ⁷ ñji sá ñgə cúndə fəg mə Zembî í á də bə kú fwo búgúli, buud kú fwo mpu yí. Zembî nyə á bwey kwəmsa fəg nyocɔngú shí ga kú fwo tééd, nyə á kwəmsa nywo ná a

---

1:30 2Kr 5.21   1:31 Zhe 9.22-23; 2Kr 10.17; 11.30; 12.5; Ifz 2.9   2:1 1.17
 2:2 1.23; Gal 6.14   2:3 Mís 18.9; 2Kr 10.1, 10   2:4 4.20; 1Te 1.5   2:5
 1.18, 24   2:7 Rom 5.2; 2Kr 3.18; 4.17; Kol 1.26

bá sá né sé ηwág gúmá. ⁸ Kú nə təɔ cí* ηgwûd nə ηgwûd á shí ga í á mpu fug nyɔɔηgû. Bwə á mbêm mpu nywo, bwə á shí gé nywá bwambulə Cwám̄ba á milwanə kwolós dî. ⁹ Bì mé dúg sâ Zembî nyə a sá ní? Jí námə nda Mícilyá mí ηgə cí nə:

Sâ jús í á shí gé bwele dúg yí,
lwə kú bwele gwág yí,
sá í á shí gé bwele wóós lâm mé múúd dí yí,
Zembî nyə á kwəmusa gwo
shú búúd bwə ηgə cœl nyə wá.

¹⁰ Sə bân wə Zembî nyə a sá né sé mpúg sá jɔɔηgû nə ηkul á Shíshim yé wá. Jísə ntó, Shíshim í d̄ə sɔ́ nə í mpúg sá jêsh, tɛem bə ísâ í shwoó Zembî jí nə ndî nyədí tédúgád yí. ¹¹ Nda sə buud, zə jí ná nə ηkul mpu ísâ ηgwól múúd ηgə téduga yí? ηgaá nji *shíshim mə múúd wɔɔηgû nyəmɛfwó? Jí námə mbií ηgwûd wɔɔηgû nə Zembî; muud cugé nə ηkul mpu ísâ Zembî ηgə téduga yí, nji Shíshim mə Zembî wə í mpû. ¹² Sə bân, Shíshim sə á lóg yí í cugé shíshim á shí ga; sə á lóg Shíshim mə Zembî, Zembî nyəmɛfwó nyə á nti sə wə shú né sé mpúg isâ á mə yə sə mpáam nyé dí yí. ¹³ Sə adé lás lósú isâ byɔɔηgú nə fug kaand á shí ga. Iciyá í lósú bísú, Shíshim mə Zembî wə í d̄ə jííḡuli sə byo, sə ka d̄ə balan nə iciyá í Shíshim dálə fíég isâ í Shíshim. ¹⁴ Nji, muud cugé nə Shíshim mə Zembî yé nyə adé magulə ísâ Shíshim mə Zembî í d̄ə nti búúd yí; isâ byɔɔηg bísə isâ í íkás shú dé, a cugé nə ηkul wámbulə byo, nəcé bwə d̄ə wámbulə byo nə Shíshim. ¹⁵ Muud ηgə bɛ Shíshim mə Zembî yé, nywáá mə d̄ə wámbulə sá jêsh; nji, muud kú wámbulə nyə. ¹⁶ Cilyá wúsə Kálad Zembî dí

^{2:8} Luk 23.34 * ^{2:8} cí á shí ga: Iciyá íni í ηgə námə cí m̄ηkul mə Sátan mə ηgə kuŋg shí ga dí má. Wo jí nə ηkul dúg námə Yuá 12.31. ^{2:9} Iza 52.15 ^{2:12} Rom 8.15 ^{2:13} 2.4; 12.10 ^{2:14} 1.18, 23; Yuá 3.5-12; 2Kr 3.14-18 ^{2:16} Iza 40.13; Rom 11.34

ná: «Zé má fwó mpu tédúgá má Cwám̄ba? Zé jí n̄a ñkul cwîny nyə?» Ká, sá báá sá bí n̄a tédúgá má *Kříst.

3

Okrîsten wâ Kørênt bwé á b̄a ná bwân ó ntombú búgád

¹ Bwañg, mee m̄a a shígé b̄a n̄a ñkul m̄a lás n̄a bí nda má jí n̄a ñkul lás n̄a buud bwé ñgá b̄e Shíshim má Zembî wá ná. M̄a á ñgə yida lás n̄a bí nda m̄a ñgə lás n̄a buud bwé ñgá ná b̄e isâ yâ shí ga wá, m̄a á ñgə ñwa bí nda íkúkény cug krîsten dî. ² M̄a á ñgə yə bí m̄anyá má b̄el, kú b̄a fwámé íd̄aw. N̄acé, bi a shígé b̄a n̄a ñkul m̄a kwág fwámé íd̄aw. Wóós námé n̄a kíkídíga, bí cugé n̄a ñkul kwag byo, ³ n̄acé bí ñgə ná b̄e isâ yâ shí ga. Ja bí ñgá ná b̄a, ñgwól mpii ñgwól, bí ñgá b̄a ozhuyá biméfwó n̄a biméfwó yí, ñgaá ná bí ñgə ná b̄e isâ yâ shí ga? Ñgaá n̄a bí ñgə kyey kuú ñj̄oond búúd bwé ñgá b̄e iyéesh byán wá? ⁴ N̄acé í ñgə b̄a n̄uñ ná, nyññ ná: «Mee ñgə b̄e Pwól», nyññ ná: «Mee ñgə b̄e Apolos.» Ja bí ñgá sá ntó yí, ñgaá bí ñgə sá nda ozhizhe ɔ búúd?

⁵ Apolos jí ná jí? Mee Pwól m̄a jí jí? Ñgaá osóol ɔ m̄ásáal Zembî nyə á n̄ti shú ná bi búgúlág nyə wá. Sá á ñgə s̄ey, muud yêsh ñgá sá nda Zembî ñgá yə nyə ñkul ná a sáág ná. ⁶ Mee m̄a á b̄e mp̄eg, Apolos zə myeeg májúwó. Nji Zembî wé nyə a sá ná mp̄eg í k̄óg. ⁷ Ntó, muud nyə ámə b̄e mp̄eg yé cugé t̄o s̄a; nyoñg nyə ámə myeeg májúwó yé kú námé b̄e s̄a; Zembî muud nyə ámə sá ná mp̄eg í k̄óg wá jí s̄a. ⁸ Muud m̄a b̄e yé, n̄a muud m̄a shwú májúwó yé bwé t̄al cé ñgwúd. Zembî m̄a bá fáágulə múúd yêsh námé nda nyə á s̄ey ná. ⁹ N̄acé, sá ñgə señgya ñgə sá Zembî iséy byé. Bi búšə fambá má Zembî, bi búšə námé málwóga mé.

Okrîsten bí nda njów

3:1 Yuá 16.12   3:2 Heb 5.12-13; 1Pr 2.2   3:3 1.10-11; Gal 5.19-20   3:4
1.12   3:6 Mis 18.4, 11, 24-28   3:8 4.5   3:9 Mat 13.3-9; Ifz 2.20-21; 1Pr
2.4-6

¹⁰ Mpaam má Zembî wé í á sá ná mæ bæg nda muud mælwõga á ikòŋ. Ntó, mæ á lîm njów, bóól búúd bwé ñgæ lwõ lîmuga jòŋŋ dí gwôw. Nji, muud yêsh mæ zé lwõ cínŋŋ yé ká káálúgá næ mbií á ñgá lwõ yí. ¹¹ Muud cugé næ ñkul zæ nyiŋgæ lîm gúl lîmuga íshús; lîmuga jí námé nji jòŋŋ í bwéy bæ ni, nji Yésus-Krîst. ¹² Í yidá bæ ná, bóól búúd bwé ñgæ lwõ lîmuga jòŋŋ dí næ or ñkí kwóógú bwé ða lúlæ *mwaanê næ ndí yí, ñkí ijimá í mákwóógú, bóólúgá lwõ næ ilíí, ñkí mimbwu, ñkí ntâg bíl íkáá, ¹³ nji, jwôw má *Krîst* íí, sóólúgú múúd yêsh ñgá sá yí í bá nyîn ná ñgèŋ. Næcé, í bá cõ kuda dí jwôw ðòŋgú, kuda í bá zæ lwó ísýy í múúd yêsh, í mú nyîn ñkí jí fwámé ísýy. ¹⁴ Sóólúgú múúd nyæ á sá lwõlæ dí yí í ká bá bæ kú jígæ, muud wòŋgú bæ næ mpóógú. ¹⁵ Nyòŋŋ yé sóólúgú í bá shîn jígæ yé, a bá shúb mpóógú; nji nyæmfwó má bá faam nda muud má faam kuda dí yé.

¹⁶ Bì ampúyé ná bì búså *Mpáánzæ Zembî? Bì ampúyé ná Shíshim má Zembî í njul bídí? ¹⁷ ñkí muud mæ céég Mpáánzæ Zembî, Zembî mæ bá námé céég nyæ. Næcé, Mpáánzæ Zembî nyísæ nji shú má Zembî, bí wé búså njów wòŋŋ.

¹⁸ Muud kú ñgæ shiig nyúul. ñkí ñgwól múúd mæ tádúgá na bídí ná a jí næ fæg, mbií fæg á cug gaá, muud wòŋŋ yídag mpu ná fæg nyé nyísæ ikás mísh má Zembî dí, ja jòŋgú a mú bæ næ fwámé fæg. ¹⁹ Næcé, sá búúd ò shí ga bwé ðúg ná jisæ sá fæg yí, Zembî mæ ðúg gwo ná sá íkás. Jísæ cilyá Kálaad Zembî dí ná: «Zembî má ða sá ná buud ò fæg bwé bílŋg mákòŋ máŋúð». ²⁰ Í nyiŋgæ námé bæ cilyá

3:10 1Kr 15.10   3:11 Iza 28.16; Mis 4.11-12   3:13 Rom 2.6; 2Kr 5.10

* 3:13 Jwôw má Krîst: Dúsæ jwôw á bá zæ sámb búúd ò shí ga milésú yí.   3:15 Yûd 23   3:16 6.19; Rom 8.9, 11, 15; 2Kr 6.16; Gal 5.25; 1Pr 2.5   3:18 4.10   3:19 Zhb 5.12-13; 1Kr 1.20   3:20 Sòm 94.11

né: «Cwám̄ba m̄a mpú búúd ɔ fúg mitédúgá myán̄, a mpú né mísə ocwúd». ²¹ Nda jí ntó né, muud kú beeg ɣkêny nyúul nəcə bálə nə wón̄gó nə bóól búúd. Mpugá né isâ byêsh bísə isâ bín. ²² Pwôl, Pwôl wún; Apolos, Apolos wún; Séfas, Séfas wún; tɔw shí ga, shí nyín; tɔw cug, tɔw shwiy, tɔw isâ yâ cug ga, tɔw byɔɔɣg yâ cug zág yí, byêsh bísə isâ bín. ²³ Bi b̄aɣ bí básə buud ó Kríst, Kríst m̄a Zembî.

4

Nji Yésus wá m̄a bigás Pwôl

¹ Ntó, dúgúgá sá né sá básə osóol ɔ m̄asáal ó *Kríst, né Zembî nyə á yə sá mbag né sá cúndág isâ í á du bæ shwoó dí, nyə á m̄a sá né sá mpúg yí. ² Né ndeé, ja bwé m̄a yə múúd mbag yí, sâ bwé du bul jii dúg yí jí né a sáág iséy byé mbií Mása m̄a jí yí. ³ Nda m̄a, tɔw bi m̄a bigas m̄a, tɔw wúl njów míl̄sú í bigas m̄a, sá jɔɔɣg í acíyé m̄a tɔw sâ. Məméfwó m̄a abígásé námə məméfwó. ⁴ Mə aɣê nə mpu né m̄a m̄a sá gúl sâ m̄ajumâ. Nji, ntó cugé né m̄a jí kú nə wôn̄. Nji, muud ɣgá bigas m̄a wé Cwám̄ba. ⁵ Gwé wé jí né, kúgá sám̄b múúd l̄sú té fwála dɔɔɣg í afwóyé wóos yí. Kúgá sám̄b té Cwám̄ba nyə afwóyé nyiɣgə zə yí. Nəcə nyə wé m̄a bá zə sá né isâ bí ishwoo yídúgúdí yí í nyínúg né ɣgáɣ, mitédúgá myâ milâm mí mpúyúg; né ndeé, Zembî mú yə muud yêsh m̄ashwúmb m̄a j̄l̄á nə nyə má.

⁶ Bwaɣɣ, m̄a m̄a ɣgə ɣwa iyuug íni byêsh sá Apolos dí shú né bi jígúg sâ kaanó í ɣgə ci yí, né: «Muud nyə ajáláyé nə ntɔ sá jí cilyá yí.» M̄a cɛel ci né, shú dúsu sá Apolos íi, muud nyə ajáláyé nə bəgəwa nə ɣgwól ntɔ ɣgwólúgá. ⁷ Zə nyə á fwo jaaw wo né wó ntɔ bóól búúd? Jáyé sá wó jí nə ndí né bwé á shígé yə wo yí? ɣkí sá jêsh wó jí nə ndí yí, bwé á

yə wo, nəcé jí wó ká ŋkêny nyúúl nə ndî nda bwá á shígé yə wo yí? ⁸ Bî ŋgə téduga nə bi mú nə sá jêsh bí má jíí yí, bi mú lwándúlá nə ibwádán í Zembî, bi mú nə ijwûga, sá bân kú nə ndî. Bi ɔ nywá ka bə nə ijwûga fwámé bə, sánɔŋ bí bêsh sá bóg nə byo. ⁹ Ká í yidá bə nda Zembî má tâl sá bân *buud ɔ lwámá zhúgúlâ sámbá, nda buud cígúlá í má bə nə bwá jəlá nə yə wá. Məsú mántágula má músə á zəgá-dúg, tɔɔ mísh má búúd dí, tɔɔ mísh má *wəéŋgəles dí. ¹⁰ Sə mú nda mikás nəcé Krîst, bi bân ntâg nda mifufúgú nəcé bálə búúd ɔ Krîst. Sə mú nda itag-bwool, bi bân nda minjkuŋkúlú. Bi mú ŋgə ŋwa gúmá, sá bân ŋgə bwəma nə mpyóŋ. ¹¹ Wós nə wəla ga, sá ŋgə yə nə zha yə nə shwáásúlə minú, sá fúfə nə mikáándə. Sə ŋgə bwəma nə bígá, sá ŋgə cugə nda minjé-gwôw. ¹² Sə ŋgə wáduga sêy nə məbwə məsú shú nə sá bóg nə isâ. Muud nyə ámə lwîy sá yé, sá bwádan nə nyə; kúl bwá lwó sá cúwúlí yí, sá máánd mílâm. ¹³ Buud bwá ámə ntáma sá jínə wá, sá ci bwo iciyá í cwéel bwo milâm yí. Wós nə kíkídíga, buud ɔ shí bwá ŋgə ŋwa sá nda isâ í kund, nda shíd məwúdə.

Pwôlji sósŋgú

¹⁴ Mə aŋgê nə cilə bí isâ íni nə mə cɛel wá bí shwôn. Mə ŋgə yida sá nə bi mpúg kuú njoənd bí má jəlá nə kyey yí, nəcé bi búšə mə bwân mə búl cɛel wá. ¹⁵ Nəcé, bí tɛem bə nə buud məwûm mə otóshin bwá ŋgə lwó bí cug krîsten, bí cugé nə ncúlyá osóŋgú, mə muud mə á zə bí nə Jəjə Kéél yé mə wá jí sósŋgú wún kwonj mə Yésus-Krîst dí. ¹⁶ Nda jí ntó nə, oshwonj, ŋgəgá nə yagula mə. ¹⁷ Gwə wə í sá nə mə ntííg bí Timotê, mwân waam mə búl cɛel yé; a ji mə abúgúlág cug krîsten dí. Nyə wə nyə é zə sá nə bi

---

4:9 Rom 8.36; Heb 10.33   4:10 2Kr 11.23-29   4:10 3.18   4:12 Luk 6.28; Mis 7.60; Rom 12.14 sêy: Mis 18.3   4:13 Mit 3.45   4:15 Gal 4.19
4:16 11.1; Flp 3.17; 1Te 1.6   4:17 Timotê: 16.10; Mis 16.1; 2Kr 1.1

bág kú wusa kuú njæond má ηgə kyey cug krîsten dí yí. Kuú njæond wæŋgû wə má ηgə jíŋguli mádə má óbúgula mēsh kúl jēsh yí. ¹⁸ Bóólúgá búúd bwə ηgə ηkēny mænyúúl nda sá bwə cí nə mə abúlé ná kwo zə nūη bídí. ¹⁹ Nji, ηkí Cwám̄ba má magulə, mə wál bá zə wóós bí nūη. Mə é ka bá zə mpu búúd bwə ηgə ηkēny mænyúúl óni; mə abúlé zə mpu nji iciyá í lósú byán, mə bá bul cœl mpu ηkí ηkul má Zembî nyísə bwədí ícugud. ²⁰ Nəcə, Faan má Zembî í cúgé sâ á lósú mpu, dúsə sá ηkûl. ²¹ Bi má jii nə ji? Ye mə zág nūη bídí nə lwóŋ, ye mə zág nə cœlí nə lám nə shee?

5

Okrîsten bwə ajáláyé nə bæ nə jaŋga

¹ Lân má bul shín kyey kúl jēsh ná jaŋga í ηgə s̄y nūη bídí. Nə dân jaŋga dúsə nə, tœ ikûl í ampúyé fwámé Zembî yí í aŋgê nə sá dwo. Bwə ηgə bwiiŋg nə ηgwól múúd a bídí sœηgyá ηgə cugə nə mudá mə sóóŋgú. ² Bí ηgə ná ηkēny mænyúúl? Sóólúgú wæŋgû kú yidá cey bí lámúd nda shwiy? Ŋgaá í jii nə í céyug bí lámúd, bi yílúg muud wæŋgû bídí sœηgyád? ³ Mœe jâm kóómb dí, tœem bæ nə mə cugé nūη bídí, *shíshim wâm wí nūη; mə má bwey sám̄b lósú wæŋgû nda mə ji nūη. Mə má sám̄b nə muud má sá sóólúgú wæŋg yé má jág sâ. ⁴ Ntó, ja bí é nyiŋgə sœηgya jíná má Cwám̄ba Yésus dí, shíshim wâm í é sœηgya nə bí, Cwám̄ba wúsú Yésus mə bá lwóya ηkûl nyé. ⁵ Í jii nə bi bóduŋ *Sátan muud wæŋgû móbwəd, a ntámág nyə nyúúl nə ndeé, *jím jé í mú bá *dúg cug jwôw má Cwám̄ba. ⁶ Bi ajáláyé ná nə ηkēny mænyúúl. Bi ampúyé nə búbaalé *lævur bíbíyá í d̄u sá nə mbulyá ηgug wēsh í

4:19 ηkí Cwám̄ba má magulə: Mis 18.21; Zhk 4.15 4:20 2.4;
15.24 4:21 2Kr 1.23; 13.10 5:1 Ləv 18.8 5:2 6.12; 10.23 5:3
Kól 2.5 5:5 1Tm 1.20 5:6 Gal 5.9

bádúg íí? ⁷ Yílúgá lævur† acwúlû shú né bi bóg mbulyá ηgug ágúgwáan. Næcé bi mú kú ná næ lævur. Bi mú ntó næcé bwá á shí bwey cígə *Mwâ Ncwəmbə á Páska íshé, mwâ ncwəmbə wəɔŋg wá *Kříst. ⁸ Ntó, shé kúgá ná sá *Páska wəɔŋgû næ bów-bôw tédúgá næ gwʒlə lâm: lævur acwúlû wá ni. Shé yídágá sá nyə kú næ sâ á shweelúg, næ lâm óbúbólé: bæléd á kú næ lævur wá ni.

⁹ Mə á cilə bĭ ηgwól kálaad dí ná bĭnónĭ buud ó jaŋga bi kú dū kéya. ¹⁰ Mə a shígé cɛɛl ci né bi bóg kú ná bwele shísh kúná-kúnə næ búúd ɔ jaŋga bēsh wā shí ga, tɔɔ buud bēsh bĭ næ yéesh bálə næ məbii wá, tɔɔ buud ɔ mánda, tɔɔ bɔɔŋg bēsh bwá ηgá yə ozembĭ ó áyadúg gúmá wá. Mbô! Í ká bə ntó, mpu né bi mə jəlá nə wú shí gaád. ¹¹ Mə á yida ci né bi kú dū kéya næ buud bĭ ná: nyāŋ ηgá ci né a ji mbúgula, a ηgá nyiŋgə sá jaŋga; nyāŋ ηgá ci né a ji mbúgula, a njúl nyiŋgə bə næ yéesh bálə næ məbii; nyāŋ ná a ji mbúgula, a ηgá nyiŋgə yə ozembĭ ó áyadúg; nyāŋ ná a ji mbúgula, a dúgə nyɛɛg búúd; nyāŋ ná a ji mbúgula, a njúl nyiŋgə bə shwíge məlwəg; nyāŋ ná a ji mbúgula, a dúgə nyiŋgə mánda búúd nə isâ byáŋ. Mimbii mi búúd míni, bi kú sɛɛŋgya nə bwo, bĭnónĭ kú də səŋ ídâw ηgwúdɛd. ¹² Ye sá wá búśá ná sá sámbúg buud bwá cúgə *Dɔ dí wá milósú? Ŋgaá nə buud wā Dɔ dí cwû wá bĭ mə cígal mílósú wá? ¹³ Buud bwá cúgə Dɔ dí wá, Zembĭ wá mə bá sámb bwo myáŋ mílósú. Kagá yĭl bów-bôw múúd bídí gwoŋgɛd.

* ^{5:6} Na ji kaaná nda wəɔŋg sá mə dū ci ná: «Shú ηgwúd mə dū wá bósł bēsh ibwool» yí. ^{5:7} MmN 12.1-15; 13.7; Yuá 1.29; 1Pr 1.19 † ^{5:7} lævur: Oyúden bwá á dū yĭl lævur yēsh bwádĭ mínjów, bwá də Páska næ ηgug á kú næ lævur; ntó mə ké ná bwá á dū gusa milâm myáŋ shú zələ də Páska. ^{5:9} Mat 18.17; 2Te 3.14 ^{5:11} 6.9-10; 2Te 3.6; Tit 3.10; 2Yn 10 ^{5:12} Mbá 13.6

6

Ishwóman yâ mpédúgá buud ó Zembî

¹ Ɔkí Ɔgwól múúd á sɛɛŋgyá jín má bæ nə lósú nə Ɔgwól, jí í mpú sá ná a lúgá kə nə lósú búúd ó Zembî dí, a bálé kə nə nəndí ná ikúl ishús í kég sámbyí? ² Ye bi ampúyé ná buud ó Zembî bwé bá sámbyí búúd ɔ shí milósú? Ká, Ɔkí bi wé má bá sámbyí búúd ɔ shí milósú, ye iláilósú yâ mpédúgá nyín wé í káád bí Ɔkul yí? ³ Ye bi ampúyé ná sé má bá sámbyí *wéŋgəles milósú? Ká Ɔkəməsa nə milósú myâ isâ í shí ga! ⁴ Ɔkí bi má ka bæ nə milósú myâ isâ í shí ga, ye buud *Dɔ lú óbúgula í dúg ná ozhizhe wá bwó wé bí má ká dúg ná bwé sámbyí bí milósú myɔɔŋg wá? ⁵ Bi má jəlá nə gwág shwôn nə sá má Ɔgá ci ga. Ye sɛɛŋgyá jín jí kú nə tɔɔ muud jí nə fɛg yé, muud jí nə Ɔkul lás lósú mpédúgá mwân bá *mínyɔŋgú yé? ⁶ Né ji! Mwân bá mínyɔŋgú bwé ká tɔw míkɔɔd dí? Bwé bálé ntág ká tɔw míkɔɔd myɔɔŋg dí óhááden dí! ⁷ Mpugá ná dúlə bæ nə ishwóman ntúni mpédúgá nyín, bi má bwey ku wé ni. Nəcé jí bí búsó Ɔgwól kú jisɔw Ɔgwól bé ólflingí yí? Nəcé jí bí búsó kú bíd nə Ɔkí muud mə déég bí isâ, a déégúg yí? ⁸ Nji, bi wé má yídá sá ólflingí, bi wé Ɔgá sha búúd isâ; omínyɔŋgú bún ntág wé bí má sá mísóólúgú myɔɔŋg wá. ⁹ Ye bi ampúyé ná buud bwé sá ólflingí ntúni wá bwé ábúlé bæ nə kɔw Faan má Zembî dí? Kúgá shiig mánnyúul: buud ó jangga, nə bɔɔŋg bwé Ɔgá yə ozembî ó áyadúg gúmá wá, nə buud bwé sá mínɔɔmb wá, nə budúm bwé má Ɔwa mánnyúul nda budá wá, nə bɔɔŋg bwé sá íland nə bóól búdíum wá, ¹⁰ nə ijúwál, nə buud bí nə yéesh bálə nə məbii wá, nə oshwégye ó málwəg, nə bɔɔŋg bwé də nyɛɛg búúd wá, tɛɛm bæ búúd ɔ mándá, bwé ábúlé bæ nə kɔw Faan má Zembî dí. ¹¹ Ntɔ námá wé

1 Buud ó Kərênt 6:12 14 1 Buud ó Kərênt 6:20

bóól búúd wâ gwoonɔŋ jín bwé á bæ yé. Nji, Shíshim má Zembî wúsú í á má gusa bì, sá ná bi bəg miŋkɛŋkɛ mi búúd, sá ná Zembî dúgúg bí ná otútəlí ɔ búúd lúú má Cwámba Yésus dî.

*Baag*ulə nyúul shú má Zembî

¹² Bóól búúd bwé dɛ ci ná: «Muud ji fúlí ná a sáág sá jêsh á céel yí.» Jí ntó. Nji, sá jêsh dí jí nɛ ŋkul kwíínd múúd. Bwé dɛ ci ná: «Muud ji fúlí ná a sáág sá jêsh á céel yí.» Jí ntó. Nji, mɛ abúlé bíd ná ŋkúmba sá í bííg mɛ kwám. ¹³ Bóól námá ná: «Ídâw bísə shú mwɔ, mwɔ shú ídâw. Nɛ mwɔ nɛ ídâw, Zembî mɛ bá shínal byêsh.» Jí ntó. Nji, nyúúl í cúgé shú jaŋga, nyísə nyúul mɛ Cwámba, Cwámba jisə Cwámba shú nyúul. ¹⁴ Mpugá ná Zembî nyə a gwúmushi Cwámba yé, a bá námə gwúmushi sá nɛ ŋkul nyé. ¹⁵ Ye bi ampúyé ná mɛnyúúl mún məsə ikúl í nyúul má *Kříst? Mɛ ŋwág kúl nyúúl má Kříst mɛ sá gwo kúl nyúúl má múdá jaŋga? Mbô! Í ajáláyé nɛ bæ ntó! ¹⁶ Ye bi ampúyé ná muud mɛ kə sɛɛŋgya nɛ mudá jaŋga yé nyə é bæ nyúul ŋgwúd nɛ mudá wəɔŋgâ? Jísə mpu bæ cilyá Kálaad Zembî dí ná: «Bêsh obá bwé é bæ nyúul ŋgwúdâ.» ¹⁷ Nji, muud mɛ kə fəla ísâ nɛ Cwámba yé, nyə é bæ *shíshim ŋgwúd nɛ Cwámba.

¹⁸ Fúndəgá jaŋga. Wúl *sám wêsh múúd mɛ sá yí í ádé bæ nyə nyúúlúđ. Nji, muud mɛ sá jaŋga yé má dɛ ntáma nyúúl nyé nyáméfwó. ¹⁹ Ye bi ampúyé ná mɛnyúúl mún məsə Mpáánzə má ŋkɛŋkɛ Shíshim Zembî nyə á yə bí yí? ŋkɛŋkɛ Shíshim wəɔŋg wúsə bídí mɛnyúúlúđ. Bi aŋgê ná nɛ jwú nɛ biméfwó. ²⁰ Mpugá ná Zembî nyə a wá lal-lal tɛŋ

6:12 8.9; 10.23; Gal 5.13; 1Pr 2.16 6:13 Mat 15.17-19; 1Te 4.3 6:14
15.15, 20; Rom 6.4; 8.11; 2Kr 4.14 6:15 12.27 6:16 Mət 2.24; Mat
19.5; Ifz 5.31 6:17 Yuá 17.21-23; Rom 8.9-11; 2Kr 3.17-18; Gal 2.20
6:19 3.16 6:20 7.23; Rom 13.14; 1Pr 1.18-19

shú ná bi wúg mík wámúð; bi mó jəlá nə ka yə Zembî gú má nə mənyúúl mán.

7

Sá í dúgyá nə bâ yí

¹ Shú ísâ bí á cilə mə yí, í nywa nə mudúm jíg kú kúnya nə mudá. ² Nji, í bul jəla nə mudúm yêsh bəg nə yé múdá, mudá yêsh nə yé ηgwúm, buud bwə sásúlag jaŋga. ³ Mudúm nyə ajəláyé nə kaambulə múdá nə nyúúl nyé; mudá námə ntó. ⁴ Mudá cugé nə ηkul balan nə nyúúl nyé nda á céel nə, ηgwúm yé wə jí nə nywo. Námə mbií ηgwúdá, ηgwúm cugé nə ηkul balan nə nyúúl nyé nda á céel nə, mudá yé wə jí nə nywo. ⁵ ηgwól kú ban ηgwól; ka nji ná bi mó bə cúŋ nə bi mə béégyá ηkúmba fwála shú ná bi mó kənd mílām májəgula dî. Fwála dɔɔŋg ká námə shîn, bi ó nyiŋgə fəla; nəcé bí a bá bə kú mpu máánd mílām nə ndéé *Sátan mú bwówulə bî. ⁶ Na, mə ayímbúliyé bî; mə cwíny bí cwínyág. ⁷ Mpúlə dúg dí, má jií nə buud bəsh bwə jíg nda mə. Nji, muud yêsh ji nə jé sâ Zembî nyə á yə nyə yí; nyíga nə jíga, nyími nə jími.

⁸ Mó ηgə ci nə miŋgwam mi búdúm nə mikúsə mí búdá nə, í nywa nə bwə jíg nda má njúl nə, kú béya. ⁹ Nji, í ká bə nə bwə ampúyé máánd mílām, bwə béyág; nəcé í yida bul jəla nə muud béyág, ntɔ nə a júgugí nə yéesh.

¹⁰ Shú bɔɔŋg bí mímbéyá wá, mə təl mpəndí; kú ntəg bə mə, Cwámba wə má təl mpəndí nə, ci mudá kú béégya nə ηgwúm yé. ¹¹ Múdá ká ntəg béégya nə ηgwúm yé, a jíg kú ná kə báád; ka nji ná a ké sá ηkwambulə nə ηgwúm yé. Ci mudúm kú yíl múdá bâ.

¹² Shú bóslúgá bəŋ, Cwámba dí má cî, mə wə ηgə ci ja níid nə, ηkí mbúgula Zembî ji nə mudá *hááden, múdá má

ká cœl ná bá bwá baagulə bā, a kú bæeg yîl múdá wœng. ¹³ Ŋkí mudá wá jí mbúgula, ŋgwûm nye hááden, ŋgwûm mó ká cœl ná bá mudá bwá baagulə bā, mudá kú bæeg gwú bā dœng. ¹⁴ Næcé, mudúm jí hááden yé nyə é bə kúná-kúnə nə Zembî næcé mudá yé, mudá jí hááden yé nyə é bə kúná-kúnə nə Zembî næcé ŋgwúm yé. Í mbâm bə kú bə ntó, mpú ná bwân bāŋ bwá é bə shwóg-shwóg nə Zembî; nji, búsə kúná-kúnə nə nyə. ¹⁵ Nji, ŋkí nyœng jí hááden yé mó cœl béégya nə ŋgwól, a jee béégya nə nyə; í cúgé mbúgula yímbúlí né a jíg nə bā dœng. Zembî nyə a jôw bí shú né bí jíg ná shee. ¹⁶ Ntâg námé ná, wœ mudá jí mbúgula yé, ye wo mpú ŋkí wo e bá sá ná ŋgwúm woó dúgúg cug? Ŋkí ntâg ná wœ mudúm jí mbúgula yé, ye wo mpú ŋkí wo e bá sá ná mudá woó dúgúg cug?

Zembî nyə á ŋgə tâl buud icé icé

¹⁷ Sá ŋgwúd jí ná, muud yêsh tówúg cé Zembî nyə a tâl nyə yííd, cé nyə á bə a tál ja Zembî nyə a jôw nyə yí. Cœx mó ŋgə yə módɔ mó óbúgula mêsh yí, dwó óni. ¹⁸ Ŋkí Zembî nyə a jôw ŋgwól múúd a njúl síya ábiwáág í*, muud wœngú jíg nə ábiwáág yé. Ŋkí Zembî nyə a jôw muud a kú bə síya ábiwáág íí, muud wœngú kú síya ábiwáág. ¹⁹ Síyálə ábiwáág cúgé tœ sâ, bələ kú síya ábiwáág kú námé bə tœ sâ. Sá jí nə mfíí yí jísə nji bœxlə mómpéndí mó Zembî. ²⁰ Muud yêsh tówúg cé nyə á bə a tál ja Zembî nyə a jôw nyə yí. ²¹ Ŋkí Zembî nyə a jôw wo, wo njúl lwaá, kú wá fimâl lámúd nə jiya lwaá gwô. Nji, wó ká dúg zhíí né wo bég fulí, wo bœ zhíí nyœng. ²² Næcé ná, lwaá Cwamba mó jôw yí í músə fulí, í dúgyá nə Cwamba. Ntó námé, nyœng

7:14 Rom 11.16 7:15 jíg ná shee: 14.33; Rom 12.18; 14.19; 2Kr 13.11; Kol 3.15; Heb 12.14 7:16 1Pr 3.1 7:18 Gal 5.1 * 7:18 Muud jí síya ábiwáág yé: na ji mwâ Yúden. 7:19 Rom 2.25-29; Gal 5.6 7:22 Ifz 6.6; Flm 16; 1Pr 2.16

*Krîst má jôw a njúl fulî yé músə lwaá má Krîst. ²³ Mpugá né Zembî nyə a wá lal-lal tâŋ shú né bi wúg míkwámüd. Kúgá sá ná bi nyiŋgəg bə məlwaá mə múúd†. ²⁴ Bwaanġ, má nyiŋgə ná námə ci ná muud yêsh bwénúg mísh má Zembî dí cé nyə á bə a təl ja Zembî nyə a jôw nyə yí.

²⁵ Shú bəəŋġ búsə ná óncwíyê wá, sâ má zé ci ga í cúgé ná Cwám̄ba nyə a təl mpəndí; mə cwíny bí tâŋ nda muud bí bí nə ŋkul je shwu nyúul nə ndî yé nəcə Cwám̄ba nyə a gwág mə ŋkúŋkwóŋúlə. ²⁶ Mee ŋgə téduga ntúga: ja sé má dúg mícúŋ myâ wəla ga yí, mə tédúgá né í bul jəla ná buud bwá jíg mĩngwam. ²⁷ Nji tɛem bə ntó, ŋkí wo má bá múdá, wo kú bɛeg sɔ ná wo gwú bâ. ŋkí wo afwóyɛ bá múdá, wo kú bɛeg sɔ ná wo bâ. ²⁸ Nji, ŋkí wo bá múdá, wo asáyɛ *səm; ncwíyê sás má ká kə báád ĩf, nyə asáyɛ səm. Nji, buud bwá bəya wá bwá é bul dúg mĩnjugú cug gaád; mə ŋgə lás ntúni shú ná mə sá ná bi sásúlég minjugú myəəŋġ.

²⁹ Bwaanġ, mə ŋgə ci nááá, fwála í mú kúkúl. Ná ndéé, tééd wəla ga dí, buud bí nə budá wá bwá cúgəg nda bwá cúgé mímbéyá; ³⁰ bəəŋġ bwá ŋgə jii wá, bwá cúgəg nda bwá aŋġê nə jii; bəəŋġ bí nə məshusug wá, bwá cugə nda bwá cúgé nə məshusug; bəəŋġ bwá ŋgə kusə wá bwá cugə nda isâ bwá ŋgə kusə yí í cúgé isâ byánġ‡. ³¹ Buud bwá ŋgə də shí wá bwá cúgəg nda bwá aŋġê nə də shí. Mə lás nə bí lésú ni wêsh nəcə shí shé bí nə ndî múús ga í bá cɔ.

³² Má cɛel ná bi bəg kú nə sâ í kənd bí milâm gwów yí. Muud cúgé mbéyá yé má də kənd lâm isâ í dúgyá nə Cwám̄ba yííd, a də sɔ ná Cwám̄ba gwágúg nyə nywa. ³³ Nji,

---

7:23 6.20 † 7:23 Kúgá nyiŋgə bíd nə məfug mə búud má ŋgəg nə jwú nə bî. 7:25 1Tm 1.12-14 7:26 Zhe 16.1-4; Mis 14.22; 1Te 1.6;

3.3-4 7:28 Luk 21.23 7:29 Rom 13.11-13; 1Pr 4.7; Flp 4.5 ‡ 7:30 Muud nyə ajéláyé nə bíd ná gúl sâ í tówúg shwóg nyədí cugüd.

7:31 1Yn 2.17 7:33 Luk 14.20

nyɔɔɔɔɔɔ jí mbéyá yé mó a du sɔ́ nɔ́ mudá yé gwágúg nyə nywa, a du kænd lâm ísâ í shíd, ³⁴ lâm í mú du bæ nyə kɔw. Ntó námé wé jí nɔ́ mudá yé. Mudá cúgɛ́ báád yé, tɔɔ nyɔɔɔɔɔɔ jí ná ncwíyê yé mó du kænd lâm ísâ í dúgyá nɔ́ Cwám̄ba yííd, shú nɔ́ nyâɔ́ bóg yé mɔ́ Cwám̄ba ncindî nɔ́ ncindî. Mudá jí báád yé nyɛ́ mó du sɔ́ nɔ́ ngwúm yé gwágúg nyə nywa, a du kænd lâm ísâ í shíd. ³⁵ Mə arɔ́ɔ́ nɔ́ lás ntúni nɔ́ mɔ́ cɛɛl kɔ́l bí bííd. Í yidá bæ shú mɔ́nywa mún. Mə ɔ́ɔ́ jii nɔ́ bi sáág sâ í búl jəla yí, nɔ́ bi bóg buud ɔ́ Cwám̄ba ncindî nɔ́ ncindî, kú bæ kɔw.

³⁶ ɔ́kí ncwómá mó bul bæ nɔ́ yéesh nɔ́ land jé, nɔ́ ndɛé a mú cɛɛl nɔ́ bwé báyág nɔ́cɛ́ a tédúgá nɔ́ nyə e jág sá sás dɔɔɔɔɔɔ ɔ́kí a bé kú ná bá nyə, ɔ́kí a dúg nɔ́ bwé jəlá nɔ́ béya, bwé báyág nda á ɔ́ɔ́ jii nɔ́; nyə asáyé sóm. ³⁷ Nji ɔ́kí ncwómá í ɔ́wa cígúlá nyédí lámúd sâ nda cındal nyə, ɔ́kí a jii nɔ́ ɔ́kul mpu máánd lâm bii yéesh jé, á ká ɔ́wa cígúlá nɔ́ bá land jé bwé ányɔ́ɔ́yé ná béya, a mpú sâ. ³⁸ Ntó jii nɔ́ muud mɔ́ bá land jé yé mɔ́ mpú sâ, nyɔɔɔɔɔɔ mɔ́ bé kú bá yé mó bul mpu sâ. §

³⁹ Mudá jii cɛ́ɛ́lá nɔ́ ngwúm yé té wêsh ngwúm ɔ́ɔ́ ná cɔ́ɔ́ yí. ɔ́ngwúm mó ká yə, mudá kú ná bæ cɛ́ɛ́lá, a mú jee bá muud yêsh á cɛ́ɛ́l bá yé; nji í jii nɔ́ muud wɔɔɔɔɔɔ bóg muud mɔ́ Cwám̄ba. ⁴⁰ Nji, í bul jəla nɔ́ a jíg kú ná kə báád.

§ 7:38 (tééd 36 kə wóós 38) Impánzó íni, bóól bwé ɔ́ɔ́ ci nɔ́ í jəlá nɔ́ bæ ntúga: 36 «ɔ́kí muud mɔ́ dúg nɔ́ a jág sá nɔ́ baaguléle sás dé ncwíyê wəla lɔ́ bə cɔ́ a kú kænd nyə báád íí, ɔ́kí a dúg nɔ́ í jəlá nɔ́ a kəndug nyə báád íí, a sáág sâ á jii yí; nyə asáyé sóm, bā í síyúg. 37 Nji, muud mɔ́ ɔ́wá cígúlá lámúd, kú nɔ́ sâ í ɔ́ɔ́ cındal nyə, á ɔ́ɔ́ mpu jwú nɔ́ tédúgá yé yé, ɔ́kí á ɔ́wa cígúlá nyéméfwó dí lámúd nɔ́ a baagulé sás dé ncwíyê, a mó mpu sâ. 38 Ntó mó lwó nɔ́ muud mɔ́ kənd sás dé báád yé, a mpú sâ; nyɔɔɔɔɔɔ mɔ́ bé kú kænd yé, á bul mpu sâ.» 7:39 Rom 7.2-3

Mεε mâm mæcwûη wé mæni, mæ tédúgá ná mæ ji námé nê Shíshim má Zembî.

8

Sâ í dúgyá nê ocúdu ó mætúnuga

¹ Bóól ózembî bí ó áyadúg. Bóól búúd bwé ηgə cígə ocúdu ηgə sá ivuguli í ózembî bəwηgú *mætúnuga. Shú sá í dúgyá nê ocúdu ó mætúnuga bəwηgú yí, shé má mpú ná: «Sé bēsh bí nê mpúyá.» Nji, mpúyá wəwηg í dæ sá nê muud ηkényúg nyúul, í ηjúl nê cεlí í dæ sá nê gwoowηg í lálæg búgád. ² Múúd mæ ká téduga nê a mpú gúl sâ, muud wəwηgú nyə afwóyé mpu sâ jí nê fwámé mpúyá yí. ³ Nji, muud mæ céél Zembî yé, Zembî mæ mpú nyə.

⁴ Nê ndεé, shú dólə ocúdu ó mætúnuga má ívuguli í ózembî ó áyadúg íí, sé má mpu nê ivuguli byəwηgú í cúgé təw sâ shí gaád, ηgwól zembî cugé, nji fwámé Zembî ηgwúd nê ηgwúd. ⁵ Bóól búúd bwé ηgə téduga nê ncúlyá ozembî nê ncúlyá micwámba myâη mísə. Nji, bíl isâ búúd bwé ηgə dúg nê ozembî yí í tεem bæ jow dí, ηkí ntâg shí ga dí, ⁶ shú shé bân, Zembî ji ηgwúd nji Zembî Sóóηgú. Isâ byēsh í zhu nyádí, shé ηgə cugə shú dé. Cwámba ji námé ηgwúd, nji Yésus-Kríst; isâ byēsh bísə nəcə nyə, sé búšə námé nəcə nyə.

⁷ Nji, buud bēsh dí bí nê mpúyá ni. Bóól bwé á má janəwo nê yələ ózembî ó áyadúg gúmá, nê ndεé, wós nê kidíga, ja bân bwé dá cúdu mætúnuga má ózembî ó áyadúg yí, bwé é ηgə də bwé ηgə téduga nê cúdu éga ji cúdu mætúnuga shú zembî áyadúg. Sâ jəwηg í mú sá bwo fəη

8:1 Mis 15.29; Rom 12.16 cεlí: 13.1-7; 14.1; 16.14; Yuá 13.34; Rom 15.1-2; 2Kr 8.7-8, 24; Gal 6.10; Ifz 5.2 8:1 Rom 14.1-15.6

8:3 13.12; Gal 4.9 8:4 10.19-20; Mbá 4.35, 39; 6.4-5; Gal 4.8-9 8:6 12.5-6; Yuá 1.3-4; Ifz 4.5-6; Kol 1.16 8:7 10.23-33

lám dî, næcé í bálə ná ηkí tag. ⁸ Í njúl né sâ má dâ dí jí nə ηkul sá né sá shíshíg Zembî kúnə-kúnə. ηkí sá má bə kú də, sâ kú jímb sá mísh má Zembî dî; ηkí sá má dâ, sâ kú námá kwíduli sâ. ⁹ Nji bi ó bey né sâ bí bí fulî ná bi sáág yí í yídag bə óbúgula ó átutagû kwóógú lá mábɔɔgá. ¹⁰ Næcé, wo muud jí nə mpúyá yé, ηkí bwé dág wo, wo ηgə də mpáánzə zembî áyadág dî, ηgaá né sá jɔɔŋ í é sá ná muud jí ná nə lám ηkí tag yé ηwág ηkul, a kə də ócúdu bwé ámə cígə yə ózembî gúmá wá? ¹¹ Ja jɔɔŋû, mpúyá wô í má sá nə ηgwól *mínyɔŋû woó jí nə lâm ηkí tag yé jímbúg, í njúl né Yésus nyə á yə námá shú déd. ¹² ηkí bi mə sêṃ ntó nə omínyɔŋû bún, bəwəli bwo lám í kú fwo lal íí, bi má sêṃ nə Yésus-Krîst. ¹³ Gwé wé jí ná, ηkí gúl sá má d́ í é búlal ηgwól mínyɔŋû waamə bííd íí, mə kú ná bá bwelə də cúdu, shú né mə bəg kú búlal mínyɔŋû waamə bííd.

9

Pwól cugé nə milúndâl

¹ Ye mə cugé fulí? Mə cugé *múúd lwámá mə Yésus íí? ηgaá mə a shí dág Cwám̄ba wúsú Yésus? Ye bí cugé ísəy má má sá shú má Cwám̄ba yí? ² ηkí bóólúgá búud bwé dág né mə cugé múúd lwámá, bi kú bɛ, má jí muud lwámá mə Yésus shú dún. Næcé bi búsa yuug í ηgə lwó ísəy má ηgə sēy t̄əŋ nda muud lwámá mə Cwám̄ba yí.

³ Shú búúd bwé ηgə bə nə məshwán nə mə wá, sá má jí nə ηkul bɛsa nə bwo yí jí nó: ⁴ ηgaá sá bí nə zhií né sə ηwág id̄əw nə məŋgul bídí? ⁵ Ye sá bán wə búsa ci muud kú jaand nə mudá yé? ηgaá né bóól búud ɔ lwámá bwé ηgə sá ntó, tɔw omínyɔŋû ó Cwám̄ba, tɔw Séfas? ⁶ ηkí nt̄əg né, ye sá

8:8 Rom 14.13, 15, 17, 21; Gal 5.13   9:1 4.9, 15; 15.8-10; 2Kr 2.14-17; 3.1-3; 5.18-20; 10.7-8, 13; 11.5, 13; 12.11-13; Gal 1.1   9:4 Luk 10.7-8; Mat 10.10
9:6 Barnábas: Mís 4.36; 11.22-26 s̄ēy: Mís 18.3

bâh Barnábas wé sá cúgê nê zhií ná sá jíg kú sêy? ⁷ Zé nyə a mé bwele sêy séy ízimbi a ngé jéna nê nyəméfwó yé? Zé nyə a mé bwele bɛ fambá ná ndéé a kú də mpúmá a cínɔng yé? Ɔkí ntâg ná zé nyə a mé bwele wíil ínteny nê ndéé a kú balan nê mənýáŋ mé ínteny byɔɔng yé? ⁸ Ye iyuuɡ mé ngé ɲwa bí íni bísə ɲji ijâm nê ijag yâ buud? Ɔgaá ná bísə námé cilyá máccɛɛ Moyíz nyə á cilə mád? ⁹ Jí mpu bə cilyá máccɛɛ mé Moyíz dí ná: «Wo kú fad nteny mpu ja í ngé nyaal mpumá ngélə lwáál nywo yí.» Ye inteny wé Zembî ngé bul táduga yí? ¹⁰ Ye nyə aŋgê nê lás ntó shú dúsú? Haaw! Shú dúsú wé cilyá ga í á cilya yí. Í jii ná muud ngé waad mändəlú yé ngəg nê waad a ngé bwánd nê búgá ná nyə é bə nê mfíí; nyɔɔng ngé nyífə mpumá ngélə lwáál yé ngəg nyífə a ngé bwánd nê búgá ná nyə é bə nê kəw. ¹¹ Sá á bɛ bî mpəg í kwíind bí cug á Shíshim dí yí; ntó ná, sá mé ká mwáágulə mpúmá í kwíind sá cug á shí ga dí yí, bəw ntó aá? ¹² Ɔkí bóól búúd bí nê zhií ná bwé ɲwág mbií mənýwa mɔɔng bídí, sá bâh mé ban ka bul bə nê zhií nyɔɔngú nəcé ji? Ɔji, sá á shígé balan nê zhií nyɔɔngú; sá ngə yida jísɔw sá jêsh shú ná sá kú ntáɡulə ná Jɔjɔ Kéel mé *Kríst í bóɡ kú bwiingya.

¹³ Buud bwé dɔ sêy ísáy í Zembî Mpáánzə wá, Mpáánzə wé í dɔ námé wíil bwo; bɔɔng bwé dɔ kənd Zembî *mátúnuga *alatâr dí wá bwé dɔ ɲwa dán kəw lú ídêw alatâr dí. Ɔgaá bi mə mpú ntó? ¹⁴ Mbií ɲgwúd wɔɔng námé, Cwámba nyə a wá cɛɛ ná buud bwé jááw Jɔjɔ Kéel wá bwé jəlá nê cugə nê ísáy byɔɔng. ¹⁵ Ɔji mɛɛ mə a shígé balan nê məzhií mɔɔng; mə aŋgê námé nê cilə ntúga ná mə lúndal ísə byɔɔng. Mé yidá bul cɛel ná mə yəg, ntɔ ná mə sáág milúndəl. Jâm sâ gúmá wé cí, muud cugé nê ɲkul

9:9 Mbá 25.4; 1Kr 10.11; 1Tm 5.18   9:11 9.4; Rom 15.27; Gal 6.6   9:12
 Mis 20.34-35; 2Kr 11.9   9:13 1lɲ 18.8-19   9:14 9.4   9:15 Mis 18.3

yíl mæ gwo. ¹⁶ Mæc jâm kóómb di, ja má ηgá jaaw Jɔjɔ Kéel yí, mæ cugé næ ηkul ci né mæ ηgæ sa gúl sâ, næcé jísæ mæ sâ cínđúlá Zembî ηgá cínđal mæ yí. Mæntágula næ mæ ηkí mæ bó kú jaaw Jɔjɔ Kéel. ¹⁷ Í á mbêm bæ né mæ a té næ lâm wâm né mæ zé jaaw Jɔjɔ Kéel, mæ bæ næ zhií né mæ jígg myóna. Ká, mæ ηgæ sá iséy byɔɔηg cínđúlád, jísæ mbag Zembî nyæ á keel mæ móbwád yí. ¹⁸ Né ndeé, myáyé myóna má ηgá ηwa cínɔηg myá? Myóna myâm wó mæ jááwúg buud Jɔjɔ Kéel ashwâ, mæ ηgá cúndæ kú lúndal ísâ mó jí næ zhií né mæ ηwág Jɔjɔ Kéel dí yí.

¹⁹ Haaw! Mæ ji falí, kú bæ lwaá mæ múúd. Nji, tæem bæ ntó, mæ a má sá móméfwó lwaá á buud bêsh shú né mæ bég næ fwála mæ sá ná bímbí lú búúd dêsh dí næ ηkul gwág mæ yí í búgúlág Yésus. ²⁰ Ja sónðη *Oyúden búsé yí, mæ cugæ námá nda Oyúden shú né mæ sá ná bwá kándug milâm wá Yésus. Ja sónðη buud bwá ηgá bæ mæcæx má Moyíz wá sá búsé yí, mæ bæ námá mæcæx mæɔηgú nda bwo, í njúl né í cugé mæ cínđúlá né mæ bég mwo. Má bæ mwo nji shú né mæ sá ná buud bwá ηgá bæ mæcæx wá bwá kándug milâm wá Yésus. ²¹ Ja sónðη buud bwá ádé bísh mæcæx mæɔηg wá sá búsé yí, mæ cugæ nda bwo, námá nda mæ ηgê næ bísh mæcæx mæɔηg, í njúl né mæ ηgæ bæ Cæx má Zembî, Krîst ji Cæx dâm. Mæ cugæ nda mæ ηgê næ bísh mæcæx nji shú né mæ sá ná buud bwá ádé bísh mæcæx wá bwá kándug milâm wá Yésus. ²² Ja sónðη buud bí næ búgú átutagú wá sá búsé yí, mæ cugæ nda bwo shú né mæ sá ná bwá kándug milâm wá Yésus. Mæ a má bæ sá jêsh shú búud bêsh shú né mæzhíí mêsh dí, mæ cúgug búbaalé búúd. ²³ Mæ ηgæ sá isâ íni byêsh næcé Jɔjɔ Kéel, shú né mæ bég næ kow mánywa Jɔjɔ Kéel í ηgá kaag mád.

9:16 Zhe 20.9   9:17 4.1   9:19 10.23-24, 32-33; Rom 15.1   9:19 Mat 20.26-27   9:20 Mis 16.3; 21.20-26   9:21 Gal 2.3-4   9:22 Rom 1.13; 2Kr 5.11; 11.29

²⁴ Bi ampúyé ná í ða bæ mbaadá ígwiimbí ðí ná, buud ñkí bulya ju íkúlé ná ndéé muud ñgwúd ñwa mpóógú? Jugá kúlé mbií wí ná bi ñwág mpóógú yí. ²⁵ Ogwiimbe ó ígwiimbí bêsh bwá ða ci ísâ ñkí bulya shú ná bwá ñwág *tûm gúmá. Í ñjúl ná tûm gúmá bwá ða ñwa yí í ða yéel. Sá bân wúsú tûm gúmá í ábúlé yéel. ²⁶ Kúlé mé ñgá ju yí, mæ aṅgê næ ju nda muud nyó aṅgê næ mpu kúl á ñgá kæ yé; ja má ñgá wusæ ikúda yí, mæ aṅgê næ wusæ ikúda ntó ñgúlúð. ²⁷ Mæ ñgæ yida jugushi nyúúl nyâm, ñgæ nywaad nywo sá má céel yí, shú ná í kú bá bæ ná, mæ shîn cúndæ Jǝǝ Kéel bóól búúd gwág ná ndéé, mæ nyiṅgæ shúb mpóógú.

10

Shé ó bey sâ í á sîy næ buud ɔ Izæɾæyêl yí

¹ Ntó, ye bwaṅg, mæ acéélé ná bi bág kú mpu ísâ í á sîy næ odá yí; ñkúdú í á baagulæ bêsh, bêsh bwá á ntǝ mân má atitii næ mækuú. ² Ntó ji ná bêsh bwá á duwan ñkúdúð, duwan máṅ ðí tâṅ *ompwíin ó Moyîz. ³ Bêsh bwá á ða ða idæw impwúd Shíshim má Zembî í á ða nti bwo yí. ⁴ Bêsh bwá á ñgul mǝjúwó mæmpwûð Shíshim má Zembî í á nti bwo má, mǝjúwó má á ñgæ wú kwóógúð má. Kwóógú ðoṅṅ í á bæ fwámé kwóógú wá í á ñgæ lúgal bwo cí, í á bæ *Kríst. ⁵ Nji, tæem bæ ntó, bóól ncúlyá buud wâ gwoṅṅ jǝṅ, Zembî nyæ a shígé gwág bwo nywa. Gwá wá nyæ á jǝṅgulæ bwo, a mpǝṅgulæ mímbimbæ myáṅ shí a shwéeshád yí. ⁶ Ísâ ini í á bæ næ bwo ntó shú ná í bág shé mæcwûṅ, shé kú ða wímb sálæ ísâ í abúbðw nda bwo. ⁷ Kúgá yæ ózembî ó áyadúg gúmá nda bóólúgá wâ gwoṅṅ jǝṅ bwá á sá ná. Sâ

9:24 Flp 3.12-14; 2Tm 2.4-6; 4.7-8; Zhk 1.12; 1Pr 5.4; Mbá 2.10 9:27 Rom 8.13; 13.14 10:1 MmN 13.21; 14.21-29 10:3 MmN 16.13-35; Mbá 8.3; Sôm 78.24-25 10:4 MmN 17.6; Ilj 20.11; Sôm 78.15 10:5 Ilj 14.29-30; Sôm 78.31; Heb 3.17; Yûð 5 10:6 Ilj 11.4, 34; Sôm 106.14

jəɔŋg jí cilyá ná: «Kúl búúd í á ji shí də, ŋgul; bwé mú t̄w, zhwiimbya.» ⁸ Shé kúgá sá jaŋga nda bóólúgá wâ gwoonŋ jánj bwé á sá ná. Sálə bwé á sá jaŋga yí, bwé á yə jw̄w ŋgwúdú buud otóóshin məw̄m məbá nə ólól. ⁹ Shé kúgá shweenzh Krîst nda bóólúgá wâ gwoonŋ jánj bwé á sá ná. Bwé á shweenzh nyə, onywâ bwé mú jaŋgulə bwo. ¹⁰ Shé kúgá námə də cwaduga nda bóólúgá wâ gwoonŋ jánj bwé á cwaduga nə; bân, *əŋgəles á shwiy nyə á zə jaŋgulə bwo. ¹¹ Bwaanŋ, isâ íni í á bə nə bwo ntúni shú ná í bəg shé məcw̄ŋ. Í á cilya shú ná shé buud shé ŋgə cugə mw̄w mâ məzhúgúlâ dí wá, shé mpúg nda shé mə jálá nə ŋgə cugə ná. ¹² Nə ndéé, muud ŋgə tédúgá nə məbwəbúlán mə cúgə nə ŋkul sá nyə sâ yé, ká bey nə a búlág. ¹³ Məbwəbúlán məsh bí á mə də bwəma nə ndí má mə də námə bə nji isâ bí nə ŋkul wóós nə muud yí. Nji, Zembî ji abúgúlág; a cugə nə ŋkul bíd nə bí bwəmagí nə məbwəbúlán mə nt̄p bí ŋkul má. Ja bí mə bá də bwəma nə məbwəbúlán yí, a bá də lwó bí zhií shú ná bí jisówúg kú búla.

Kúgá fula isâ í mājamb nə isâ í Zembî

¹⁴ Gwə wó jí nə, yé bwáanŋ mə búl cəel wá, fúndəgá yələ ózembî ó áyadúg gúmá. ¹⁵ Mə ŋgə lás nə bí nda mə lás nə buud bí nə fug wá. Biméfwó faasugá sá mə ŋgə ci yí. ¹⁶ Ja sé mə də də íd̄w í Zembî yí, sé mə də ŋgul bálá; sé mə də yə Zembî akíba shú bálá jəɔŋḡ. ŋgulúlə sé mə də ŋgul bálá jəɔŋg yí í də bə nə sé bēsh sé mə də ŋwa kəw lú mánywa mâ məcií *Krîst nyə á wéeshuli shú dúsú má. Féyálə sé mə də féya buléd yí í də bə nə sé bēsh sé mə də ŋwa kəw lú mánywa mâ nyúul Krîst nyə a yána shú dúsú yí. ¹⁷ Sə bēsh sé mú mbwəçdá nyúul ŋgw̄d nda buléd jí ŋgw̄d ná.

10:8 Ilj 25.1-9   10:9 Ilj 21.5-6   10:10 Ilj 14.2, 36; 16.41-49; Sôm 106.25-27; Heb 3.17-18   10:11 7.29-31; Rom 15.4   10:12 Gal 6.1   10:13 1.9; Zhk 1.13-14   10:14 1Yn 5.21   10:16 11.24-25; Luk 22.17-20   10:17 12.27

Ntó ji ná sá tɛem bæ ŋkí bulya, sá búsə nyúul ŋgwûd nəcé sá mə də kəwəla nji bələd ŋgwûd.

¹⁸ Fwogá dúg mímbiyágá mí *ɪzərəyêl. Buud bwé də də ócúdu bwé də kə *mátúnuga dí wá bwé də fəla ísâ nə *alatâr, ntó ji ná bwé də fəla ísâ nə Zembî muud jí ámádí á alatâr yé. ¹⁹ Jí mə ŋgə ka cɛel ci yí? Ye nə ocúdu búúd bwé də yə ózembî ó áyadúg mátúnuga dí wá búsə gúlúgá sâ? Ŋkí ntâg ná ozembî bəŋgú bí gúl sá? ²⁰ Mbô! Mə ŋgə ci ná ocúdu búúd bwé də kənd mátúnuga dí wá, Zembî dí bwé dá yə bwo yé; í də bæ mátúnuga bwé də yə májamb má. Mə acéélé nə binɔŋ məjamb bí dúg fəla ísâ. ²¹ Bí cugé nə ŋkul ŋgul bálá mə Cwám̄ba, bí nyingə ŋgul bálá məjamb. Bí cugé nə ŋkul ŋwa kəw tǎwəli mə Cwám̄ba dí, bí nyingə ŋwa kəw tǎwəli məjamb dî. ²² Ye sá mə sɔ ná Cwám̄ba sáág wúú? Sá mə lal máŋkul cɔ nyə?

²³ Bóól búúd bwé ŋgə ci ná: «Muud ji fəli nə a sáág sá jêsh á cɛel yí.» Jí ntó. Nji, sá jêsh dí jí nə ŋkul kwíind múúd. Haaw! «Muud ji fəli nə a sáág sá jêsh á cɛel yí.» Jí ntó. Nji, sá jêsh dí í də ləl gwoŋg. ²⁴ Muud nyə ajóláyé nə sɔ ná nyəmfwó wá bág nə mənɔywa; muud yêsh sɔsɔg ná bóól bwé bág nə mənɔywa. ²⁵ Dagâ sâ jêsh bwé kúshá mákîd ocúdu dí yí; dagâ gwo nə milâm nə salá, kú jî míshílí nə bí ŋgə bæemb. ²⁶ Dagâ, nəcé shí nyí shí mə Cwám̄ba, nə isâ byêsh bí cínŋg yí. ²⁷ Ntó ji ná, *hááden mə ká jôw bí dína dí, bí mə ká kə, dagâ mbií ídêw wêsh bwé é yə bí yí; dagâ byo nə milâm nə salá, kú jî míshílí nə bí ŋgə bæemb. ²⁸ Nji, ŋkí ŋgwól múúd mə jaaw bí nə cúdu bwé ámə jáám̄b yé nyə ámə bæ cúdu *mátúnuga, bí kú ná də. Bí kú də, nəcé muud mə jááw bí yé, bí á bá ntágulə nyə lâm. ²⁹ Ja mə cí

10:18 Ləv 7.11-21   10:19 8.4   10:20 Mbá 32.17; Sôm 106.37; Mbú
9.20   10:21 2Kr 6.15-16   10:22 Mbá 32.21   10:23 Rom 14.1-15.6
10:23 6.12; 8.7-12   10:24 10.32; 13.5; Rom 15.1-2; Flp 2.4   10:25 Rom
14.2   10:26 Sôm 24.1; 89.12   10:28 8.7

ná lâm yí, mə aciýé lâm wún, mə ci jí mə múúd nyə ámə jaaw bí yé. Nəcə jí lâm mə ηgwól múúd í é zə jum mə, mə njúl fulí yí? ³⁰ ηkí mεε mə yə Zembî akíba mə ka də, bwə é ka kə ηgə ji nə mə íkúdúgúd nəcé jí, í njúl nə mεε shí yə Zembî akíba? ³¹ Ntó, təə bi mə də, təə bi mə ηgul, təə bi mə sá jí, ságá sá jêsh nə yéesh ná bi mə yə Zembî gúmá. ³² Kúgá bæeg sá nə təə mwâ Ogurêk, təə mwâ *Oyúden, təə muud ηgwúd á *Dɔ lú óbúgula ó Zembî lánηáwóg búgád. ³³ Ságá nda mə; ísâ byêsh dí, mə cεel sá sâ múúd yêsh nyə e gwág nywa yí. Mə ádé sɔ nə məmɛfwó bág nə mənywa; mə də sɔ nə ncúlyá buud bwə bág nə mənywa, ná Zembî cágug bwo.

11

¹ ηgəgá nə yagula mə, námé nda mə ηgə yagula Krîst ná.

Nda sə mə jəlá nə ji mísəən nə

² Mə ηgə faag bí nəcé, bí ηgə təduga mə ija byêsh, bí ηgə ntəg námé bɛ minjígúlá mə á kala bí myá. ³ Nji, mə jii nə bi mpúg sâ ηgwúd ná: múdúm yêsh lúlúú yé wə *Krîst, múdá lúlúú yé wə mudúm, Krîst lúlúú yé wə Zembî. ⁴ Mudúm yêsh mə jəgúlá nə Zembî ηkí ntəg ná a cúndə mícúndə mí Zembî a njúl nə tùm lúúd yé, a wá lúlúú yé Krîst shwôn. ⁵ Mudá mə yídá jəgula nə Zembî ηkí nə a cúndə mícúndə mí Zembî shwə lúú yé, a wá lúlúú yé múdúm shwôn. Nəcə, bələ shwə lúú wúsə námé nda a mə kɛnya shilú*. ⁶ Haaw. Múdá mə ká bə kú nə tùm lúúd íí, í jii nə a sémbyág námé shilú. ηkí jí ka bə sâ shwôn nə mudá sémbyág shilú ηkí nə a kɛnyag lúú, í jii nə a dág cɛxlə

10:30 Rom 14.6; 1Tm 4.4   10:31 Kol 3.17   10:32 Rom 14.13   10:33
9.19-22   11:1 4.16   11:2 2Te 2.15; 3.6   11:3 3.23; Mət 3.16; Ifz
5.23   * 11:5 wəla mwôw Pwôl nyə á cilə kálaad éga yí, í á
də bə sâ shwôn nə bwə dágúg mudá nə kɛnyá shilú.

tûm lúúd. ⁷ Mudúm nyε, nyə ajéláyé nə bwáád tûm, nəcέ a ji yuug mé Zembî, a ηgə lwó gúmá í mpíyá nə Zembî yí, mudá nyε ηgə lwó jəɔηg í mpíyá nə mudúm yí. ⁸ Nəcέ, mudúm nyə a shígé wú múdá dí, mudá nyə a wú múdúm dí. ⁹ Zembî nyə a shígé té múdúm nəcέ múdá, nyə á yida té mudá nəcέ mudúm. ¹⁰ Gwə wə jísə ná, mudá mé jəlá nə bə nə ndəm lúúd; ntó ji shú lwólə *wəéηgəles ná a ji íjwûga í múdúmúd. ¹¹ Tεem bə ntó, dúgúlə cug sá ηgə cugə t̃an buud ɔ Cwám̃ba yí, mudá cugé nə ηkul cugə kú nə mudúm, mudúm kú námə cugə kú nə mudá. ¹² Í bə ntó nəcέ ná, námə nda múdá ashúshwóógú nyə a wú múdúm dí ná, ntó námə wə múdúm mé d̃u byél múdá dí yé, s̃a j̃esh í zhu wə Zembî. ¹³ Biméfwó faasugá ná jíga: ye jí j̃ə s̃a ná mudá bég shwá lúú ja á ηgə jəgula nə Zembî yí? ¹⁴ Jísə námə s̃a shwôn ná mudúm bááguləg shilú nda mudá. ηgaá nə cug shé ηgə cugə ga gwáméfwó í ηgə jíguli bí ntó? ¹⁵ Í njúl s̃a gúmá shú múdá nyε. Nəcέ Zembî nyə á yə mudá shilú ηkí gwaa ná í dúg búdal nyə lúú. ¹⁶ Nji ηkí muud mé cεel sá məshwán na, sə b̃an sə cugé nə fúlú nyɔɔηg, məd̃ə mé óbúgula kú námə bə nə nywo.

Nda sə mé jəlá nə də dína mə Cwám̃ba ná

¹⁷ Mə afáágé b̃i wəɔηg ləsú mé zə lás nə bí gaád. Mə afáágé b̃i nəcέ, sεηgyálə bí mú d̃u sεηgya *D̃ə dán dí yí, í ányíngáyé ná bə shú sálə ná b̃i lálug, í mú ηgə teeg bí teeg teegúg. ¹⁸ Í tééd fwo bə ná, ja *D̃ə lú óbúgula dán í d̃u sεηgya yí, mə gwág nə məηkəɔmú mé mú ηgə bə mpédúgá nyín. Mə ηgə *magulə lân wəɔηg̃u búbaalē. ¹⁹ Mə kə nt̃ag ci, í j̃ii ná məηkəɔmú məɔηg mə bég, bəɔηg bússə fwámé óbúgula mpédúgá nyín wá bwə mpúyúg. ²⁰ Ntó ji ná, ja bí mú d̃u sεηgya k̃ul ηgwúd yí, í ádé ná

nyingə bə shú zələ də ídêw í Zembî. ²¹ Í mú də bə né, fwála lə dələ, muud mə leel shîn də byé ídæg nyə ámə zə nə ndí yí kú bwánd nə bóól bwə wóósúg. Ja í bá ntó yí, í mú wóós nə, ηgwól njúl nə zha, ηgwól nye mə də ηgul nə ndéé c̣ə fudəd; ²² ye bí cugé nə minjów nə bi dúg də nə ηgul wu? Nəcə jí bí búəsə kú bish Ḍə lú óbúgula ó Zembî yí? Bi mə c̣eel zə də wá búúd bwə cúgə nə məbii wá shwôn lúúd hí? Mə c̣íg nə jí? Mə fáágug bí? Mə afáágé bí na wúni sóólúgú. ²³ Nəcə, njígúlá mə á lóg nə Cwám̄ba yí, wə wə mə á kala bí yí; nǎǎ: Cwám̄ba Yésus nyə a sá nə, búlú bwə á kusha nə nyə yí, nyə á ηwa buléd ²⁴ nə ndéé, a yə Zembî akíba, a mú f̄ey buléd, a mú ci ná: «Nyúúl nyâm í mə kaanz shú dún dí nywə wə ga. Dugá sá sóólúgú ga, də tédugá mə.» ²⁵ Némə mbií ηgwúdí, ja bwə mə shîn də yí, a mú ηwa bálá wáan, a mú ci ná: «Bálá ga jísə ṣə á gúgwáan í zó s̄y mǎcií mām dí yí. Ja jêsh bí mə bá də ηgul gwo yí, bi ɔ bá də sá sóólúgú ga, də tédugá mə.» ²⁶ Ntó mə ké nə ja jêsh bí mə bá də də buléd ga nə ηgul bálá wáan ga yí, bí ηgə bwiing shwi y Cwám̄ba nyə á yə yí, bi də bá jaaw dwo nə ndéé kə wóós ja á bá nyingə zə yí. ²⁷ Sá jəng wə jí ná, muud mə dá buléd a ηgul bálá mə Cwám̄ba yé, ηkí á də nə ηgul mbií wúsə kú jəla yí, á byaagulə nə nyúúl nə mǎcií mə Cwám̄ba. ²⁸ Ntó, muud yêsh fáásug nyəméfwó nə ndéé, a ka də buléd, a ηgul bálá wáan. ²⁹ Nəcə muud mə dá buléd a ηgul bálá ntó kú téduga nə jí mǎndəm mə nyúul mə Cwám̄ba yé, a ηgə sá nə sémbyé mílǎsú í bág bə ηkí bul nyaan shú nyəméfwó. ³⁰ Sá jəng wə í sá nə, zhwo g buud bwə mú mimbəl mpédúgá nyín, bóól nə ijâm, bóól ηkí bulya bwə á mə yə. ³¹ Sá mbəm də faas séméfwó, sə kú nyingə bwəma nə sémbyé mílǎsú.

11:22 Zhk 2.5-6 11:23 10.16; Mat 26.26-28 11:25 ṣə: Zhe 31.31-34; Luk 22.20; 2Kr 3.6; Heb 8.6 mǎcií: MmN 24.6-8; Heb 9.12

11:26 Mat 26.29

11:27 11.20-22; Heb 10.29

11:28 2Kr 13.5

³² Nji, Cwámba má ða sám̄b sá milású, a súg sá shú ná sá kú bá bwəma nə sémybé milású ányinyaanê búúd bwə abíshé Zembî wá bwə bá bwəma nə ndî yí. ³³ Ná ndeé bwaang, ja bí má ða sɛɛŋgya nə bi mə dá yí, ðugá sá ná, bóól bwánd bóólúgá. ³⁴ Ŋkí ŋgwól múúd ŋgə gwág zha, a fwóg tééd ðə nyéðí njów a ka tɛem zə, shú ná bí kú ða sɛɛŋgya nə bi mə zə ða kwaamb sémybé milású ányinyaanê bíðí ícug ðí.

Shú bíl ísâ byêsh íí, mə e bá zə kwambulə byo ja má bá zə yí.

12

Isâ Zembî mə ða yə bwán bé zhíí a shíshim ðí yí

¹ Bwaang, shú ísâ Zembî mə ða yə bwán bé zhíí a *shíshim ðí yí, mə acéélé nə bi ðúg bə kú mpu. ² Bi mə mpú ná ja bí á bə kú fwo mpu fwámé Zembî yí, bwə á ða julə kə nə bî bów-bôw zhííð, bí kə ŋgə bɛ ózembî ó áyadúg, mbéé ísâ bíś kú nə ŋkul mə lás yí. ³ Nda jí ntó ná, má cɛel nə bi mpúg ŋkúmba sâ: muud Shíshim má Zembî ŋgə sá ná a lásúg yé cugé nə ŋkul lweem Yésus; muud Shíshim má Zembî í aŋgê nə sá ná a lásúg yé cugé námə nə ŋkul ci ná: «Yésus ji Cwámba».

⁴ Isâ Zembî mə ða yə bwán bé mpáam ðí yí bíśə mimbíí mimbíí, nji Shíshim ŋgwûd wə í ða kaaw byo. ⁵ Bulya mímbii búúd bí nə ŋkul sêy nə isâ byəəŋg yí; nji Cwámba ŋgwûd wə ŋgə jwú nə iséy byəəŋg byêsh. ⁶ Misóólúgá mí mimbíí mimbíí, nji buud bêsh bwə ŋgə sá myo wá, Zembî ŋgwûd wə ŋgə sâ nə bwə sáág myo. ⁷ Muud yêsh Ŋkɛŋkɛ Shíshim mə yə ŋkûl ná a sáág sâ yé, a yə nyə ŋkul nyəəŋgú shú ná í kwííndúg bóól bêsh. ⁸ Ntó, Ŋkɛŋkɛ Shíshim mə yə ŋgwól múúd ŋkul ná a lásúg lósú fəg, a yə ŋgwól ŋkul

11:32 Heb 12.5-6; Mbú 3.19   12:2 8.4-6; Iza 44.9-20; Gal 4.8   12:3 1Yn 4.2-3; Rom 10.9   12:4 12.27-14.40; Rom 12.6-8; Ifz 4.4   12:5 12.28-30
12:7 14.26

ná a mpúg sâ Zembî ngé jîi ná buud bwé sáág yí; Shíshim ngwúd nê ngwúd wé ngé kaaw. ⁹ Shíshim ngwúd wəŋgə mə yá ngwól múúd búgá álal-ɲkul, a yə ngwól ɲkul mə lwág mímbəl, ¹⁰ a yə ngwól ɲkul mə sá *məshimbá, a yə ngwól ɲkul mə cúndá mícúndá mí Zembî, a yə ngwól ɲkul mə mpú faas míshíshim, a yə ngwól ɲkul mə lás məkəl mimbíí mimbíí, a yə ngwól ɲkul mə féég sâ í dɛ ciy məkəl məŋg dí yí. ¹¹ Isá íni byêsh íí, ɲjî Shíshim ngwúd nê ngwúd wé mə dɛ kaaw byo, a yə múúd yêsh jəŋg á céél yə nyə yí.

Ikúl í nyúul bí ɲkí bulya, nyúul ɲjúl ɲjî ngwúd

¹² Mpugá ná nyúul mə múud nyí ngwúd, ikúl ɲkí bulya. Ikúl í nyúul tɛem bulya ntó, byêsh í sá ɲjî nyúul ngwúd. Ntó námə wé jí nê *Kříst yé. ¹³ Shé bêsh, təw *Oyúden təw Ogurêk, təw məlwaá təw ofulí, shé á duwan Shíshim ngwúd dí shú ná shé bág ikúl yâ nyúul ngwúd. Zembî nyə á ɲgulal shé bêsh Shíshim ngwúd.

¹⁴ Ntó jî ná nyúul í cúgé ɲjî kúl ngwúd, ikúl í nyúul bí ɲkí bulya. ¹⁵ ɲkí kuú í sheé ná ci ná: «Nda mə cúgé mbwə ná, mə cugé kúl nyúul», ye kuú í é yəw bələ kúl nyúul? ¹⁶ ɲkí lwə í sheé ná ci ná: «Nda mə cúgé jús ná, mə cugé kúl nyúul», ye lwə í é yəw bələ kúl nyúul? ¹⁷ ɲkí nyúul nyêsh ncindí í sheé ná bə ɲjî jús nê jús, í ka dɛ gwág ntədəle? ɲkí nyêsh ncindí í sheé ná bə ɲjî lwə nê lwə, í ka dɛ gwág məcud ntədəle? ¹⁸ Bî mə dúg íí? Zembî nyə á ɲgə təl ikúl í nyúul byêsh nyúulúd nda nyə á céel ná. ¹⁹ Muud ncindí nyə á mbəm sheé bə ɲjî kúl nyúul ngwúd nê ngwúd, nyúul í á nywá ka bə ɲgow? ²⁰ Ntó, nyúul muud dí, ikúl í nyúul bí ɲkí bulya, nyúul ɲjúl ɲjî ngwúd.

12:10 14.5; Mis 2.4

12:11 7.7; Rom 12.3; Ifz 4.7; 1Pr 4.10

12:12 12.27

12:13 Gal 3.27-28

²¹ Jús í cúgέ nə ɲkul ci nə mbwê ná: «Mə aɲgê nə jii wo», lúú kú námá ci nə məkuú ná: «Mə aɲgê nə jii bî.» ²² Í yidá bə ná, ikúl í nyúúl í də nyîn nda bí nə iləm yí, byó wə í yidá bul kwíínd yí, ²³ byəəɲg sə má də dág ná í abúlé jəla nə gúmá yí, byó wə sə má də bul ɲwa nə gúmá yí; byəəɲg bí ná í ajéláyé nə nyîn yí, byó wə sə má də bul mpu baagulə yí, ²⁴ í njúl ná ikúl í nyúúl í də nyîn yí í ádé jii mbií mbagulá wəəɲg. Zembî nyə a sá nyúul muud mbií á ná nyə a wá gúmá ikúl í nyúúl í cúgέ nə gúmá yííd. ²⁵ Nyə a sá ntó shú ná mbéégí məɲkəəmə í kú bə nyúul muud dí, ikúl í nyúúl í yidag də bə, jíga baagulə jíga, jíga baagulə námá jíga mbií ɲgwúdâ. ²⁶ Gúl kúl nyúúl í ká jug, bíl jug námá; bwə ká gúmal gúl kúl nyúúl, bíl byêsh bə nə məshusəg.

²⁷ Ntó, bi básə nyúul má Kríst. Muud yêsh jí bídí *Dɔ dí yé ji kúl á nyúul nyəəɲg. ²⁸ Ná ndéé, Zembî nyə a təl buud Dɔ lá obúgula dí ntúga: cé áshúshwóógá, nyə a təl *buud ɔ lwámá; cé ábɛê, a təl *búud ɔ mícúndá; cé álél, a təl búud ɔ mínjígulá. Ná ndéé, a mú yə bóól ɲkul mə sá *máshimbá, a yə bóól ɲkul mə lwág mímbəl, bóól ɲkul mə kwíínd búúd, bóól ɲkul mə cwíny gúfúgá, bóólúgá ɲkul mə lás mákəl məshús. ²⁹ Ye buud bêsh wə bí búud ɔ lwámá? Ye bêsh bí buud ɔ mícúndá? Ye bêsh bí oyíguli? Ye bêsh bwə də sá máshimbá? ³⁰ Ye Zembî nyə á yə bêsh ɲkul í də lwag mímbəl yí? Ye bêsh bwə də lás mákəl məshús í? Bêsh bwə də féég mákəl myəəɲgú? ³¹ Gwágúgá yéesh ná ɲkəɲkə Shíshim yág bí isâ í búl bə nə mfií yí.

Mə zə nyiɲgə lwó bí nyəəɲg zhíí í ntɔ mázhíí mêsh yí.

13

Ceelí í ntɔ sâ jêsh

¹ Mə tɛem lás mákál mə búúd, lás mákál mə *wáɛŋgəles íí, ɛkí mə cugé nə cɛelí, mpug nə mə ji nda kúnj í ɛgá bwíim yí, ɛkí ntâg yaang í ɛgá lwanɟala yí. ² Mə tɛem námá cúndə mícúndə mí Zembî, tɛem mpu míndímba myêsh, tɛem bə nə mpúyá wêsh, mə tɛem námá bə nə búgá jêsh ncindî mbií á nə mə du yîl mímbúɟ ícéd íí, ɛkí mə cugé nə cɛelí, mə cugé tɔɔ sâ. ³ Mə tɛem námá yána ísâ byâm byêsh, mə kɛenzh námá nyúúl nyâm nə bwá jéég jígal mə kudad íí, ɛkí mə cugé nə cɛelí, sá jɔɔŋɟú kú kwíind mə tɔɔ sâ.

⁴ Cɛelí jí nə jísow, cɛelí jí nə osusa, í cugé nə zhín, í ádé bəgəwa, kú ɛkêny nyúul, ⁵ í ádé sá ísâ í shwôn, í ádé sɔɟ nji mənywa mé, í ádé leel gwág zhwuɟá, í ádé baagulə mábúgú*, ⁶ í ádé gwág nywa olíŋɟí, cɛelí í yida du gwág nywa óbúbálé; ⁷ í du juu sâ jêsh, du búdal, í du bə nə búgá nə sâ jêsh, í du bwánd sâ jêsh nə búgá, í jísow sâ jêsh.

⁸ Cɛelí í ádé shín; dúlə cúndə micúndə mí Zembî í bá bə cwúd, lásúlə mákál í bá shín, mpúyá í bá bə cwúdugú. ⁹ Nəcé sə ɛgə mpu ísâ ikâl, sə ɛgə cúndə micúndə mí Zembî ikâl. ¹⁰ Nji, ja ísâ byêsh í bá bə óncindî yí, byɔɔŋg bí íkúl yí í bá bə cwúdugú. ¹¹ Ja mə á bə mwántombú yí, mə á du lás nda mwántombú, mə du téduga nda mwántombú, mə du bála nda mwántombú. Ja mə mú fwámé múúd ga, mə mə yow ísâ í bwân ó ntombú. ¹² Nəcé ísâ í ɛgə nyîn sə nda ísâ sə ɛgə dúg yênt† dí yí, nda ísâ ɛgúdó í mə búdal yí; nji, ja fwála dɔɔŋg í bá wóɔs yí, sə mə dúg nə bií-bî-bii. Ja gaád mə ɛgə mpu ísâ impál, ja jɔɔŋɟú mə bá wámbulə,

13:1 8.1; Rom 13.8-10 13:1 2Kr 12.3-4 13:2 12.8; Mat 7.22; 17.20

13:3 Dan 3.19-20; Mat 19.21 13:5 10.33; Mik 10.12; Flp 2.4 * 13:5
Bóól bwé cî nə «í ádé lɔ mábôw». 13:8 12.10; 14.1-5 13:12
Rom 8.24; 2Kr 5.7 Zembî mə wámbúlə mə: 8.3; Gal 4.9 † 13:12
yên: Iyên yá fwála dɔɔŋg í du sîy nə ɛkwánz, ivuguli kú du nyîn
nə ɛgəɟ nda iyên yá mwôw mégaád.

némá nda Zembî mə wámbúlé mə ná. ¹³ Isâ í ábúlé shîn yí bísə ílól ja gaád, byó wá: búgá, nə dúlə bwánd nə búgá, nə ccelí; sá í ntó na ílól íni dí wé ccelí.

14

Yéesh isâ bí nə ηkul kwínd múúd yêsh yí

¹ Shúshwóógú nə sâ jêsh íí, fwogá tééd sọ nə bí bég nə ccelí. Gwágúgá yéesh isâ Zembî mə dɔ yə bwán bé zhíí a *shíshim dí yí, bul bæ nə ndéé cúndálə mícúndá mí Zembî.

² Nəcé nəəá, muud mə lás məkəl məshús yé, nyə alésháyé nə buud, a lésha nə Zembî, nəcé kú nə tɔɔ muud nyə é gwág sâ á ηgə ci yí. Nji, a ηgə lás nə ηkul ηkəηkə Shíshim ηgə yə nyə yí, ηgə ci mindímba. ³ Nji muud mə cúndá mícúndá mí Zembî yé ηgə lésha nə buud; a ηgə cúndə shú ná bwə lálug búgəd, a cúndá ná a cwîny bwo, á cweel bwo milâm. ⁴ Muud mə lás kəl íshús yé ηgə sá nə nyəméfwo lálug búgəd, í njúl nə muud mə cúndá mícúndá mí Zembî yé ηgə sá nə *Dɔ dêsh í lálug búgəd.

⁵ Mó jii nə bí bêsh bí lásúg məkəl məshús; nji mə bul jii nə bí cúndág mícúndá mí Zembî. Nəcé nəəá, muud mə cúndá myo yé mə cọ múúd mə lás məkəl məshús yé; sɔsaalê nji nə muud mə lás məkəl mɔɔηg yé mə féég sâ nyə ámə ηgə ci yí, shú ná Dɔ dêsh í lálug búgəd. ⁶ Ntó bwaηg, ηkí mə sheé ná zə nûη bídí zə lás nə bí nji məkəl məshúsíd, mə é kwínd bí cínɔηgú nə jí? Kú nə tɔɔ sâ! Sɔsaalê nji nə mə bágúlá bí gúl sá Zembî nyə ámə lwó mə yí, ηkí nə mə yə bí wúl mpúyá, ηkí wúl cúndá mə Zembî ηkí ntâg njíígúlá.

⁷ Jí némá nda isâ í íbwamugə-bwámug, nda lúlwón á bulya məkəl ηkí bíínzhá; ηkí isâ byɔɔηg í ηgə lás nə kpódó kpódó, buud bwə é ka mpu nə í ηgə ccel sey jáyé

susa? ⁸ Ækí laag í lás buud nda yag sâ í ñgô ci yí, zé nyə é kwəməsa dóómb? ⁹ Mbií ñgwúd nə bî. Ækí bi mə lás məkêl məshús ləsú wún kú gwíig sá bí ñgô ci yí, buud bwé é ka wámbulə nə jí bí ñgô lás yí? Í é bæ nə bí ñgə lwábuda ntó. ¹⁰ Məkál mə ləsú mí ñkí bul bulya shí gaád, ñji kú nə təə ñgwúd dí nə buud bwé də lás kú gwág sá bwé ñgô ci yí. ¹¹ Ntó ji nə ñkí mə ampúyé dúl kál lú ləsú nda í ké nə, mə é bæ múúd ñgô lás dwo yé ñjínə muud, nye bæ nómə mə ñjínə muud. ¹² Nə ndéé, nda bí mə búl jii ísá Zembî mə du yə bwán bé zhíí a shíshim dí yí nə, buləgá sọ nə bi bəg nə byəəng í é sá nə Dọ í láləg búgád yí.

¹³ Gwə wə jí nə, muud mə də lás məkêl məshús yé jégulag nə Zembî nə a yég nyə ñkul nə a dúg féég sâ á də ci yí. ¹⁴ Nəcé nə, ja mə jégula yí, mə ká jəgula kəl lə shúsúd íí, shíshim wám í ñgə jəgula, ñji lúu wám í aŋgê nə sá sâ. ¹⁵ Ká mə sáág jí? Mə é du jəgula shíshim dí, mə é du nómə jəgula nə ikəŋ byâm; mə du sey ísusa ságusə Zembî shíshim dí, mə é du nómə sey nə ikəŋ byâm. ¹⁶ Nəcé, ñkí wo yə Zembî məshwúmb shíshim dí, ye zhizhe mbúgula nyə é magulə wo nə: «Amen»? Mbô. Nyə ámaguləyé, nywáá nyə ampúyé sâ wó ñgô ci yí. ¹⁷ Wo yə Zembî məshwúmb, jí ntó; ñji sâ jəəng í asáyé nə ñgwól múúd láləg búgád. ¹⁸ Mə ñgə yə Zembî akíba nəcé mə du lás məkêl məshús cọ bí bēsh. ¹⁹ Æji, tæem bæ ntó, ja mə jí Dọ lú óbúgulad yí, mə yidá bul cæel nə mə cíg iciyá itəəŋ nə ikəŋ byâm jíígúílə búúd, ntə cílə iciyá məwúm mə otóóshin kəl lə shúsúd. ²⁰ Bwaəng, kúgá nyiŋgə bæ nə mitédúgá myâ milúu nda ikúkágə. Bəgá ikúkágə shú sâ í dúgyá nə məbôw yí; ñji shú mítédúgá myâ milúu di, bəgá oŋkwanz ə búúd. ²¹ Jí cilyá kálaad məcçç dí nə:

Mə bá kənd bóól búúd nə bwé kəg lás nə kúl búud jâm;

buud bœœng bwé bá ηgə lás kəl læ shús.

Nji, mə tœem bá sá ntó, kúl búúd jâm í abúlé gwág mə.

Cwám̄ba mə cì ntó*.

²² Ntó jì nà lásúlə mákəl məshús í cúgέ yuug shú óbúgula, wúsə shú óhááden†; micúndá, myân mí yuug shú óbúgula‡, kú bæ shú óhááden. ²³ Shé shéégá cì nà *Dɔ lú óbúgula dán dēsh mə sœηgya, bî bēsh ka ηgə lás mákəl məshús. ηkí ozhizhe ɔ búúd§, ηkí ohááden bwé wós cínœng, ηgáá bwé cì nà bî mú mimbəl myên? ²⁴ Í njúl nà ηkí óbúgula bēsh bwé cúndá micúndá mí Zembî, ηkí *hááden, ηkí zhizhe muud mə wós cínœngú, muud wœœngú, nyə é mp̄u nà a mə byaagulə nə Zembî, bēsh bwé ηgə yə nyə məbɛ́. ²⁵ Í é sá námə nà isá í d̄ə bæ nyân shwoó lámúd yí í búgúlíg, a mú kúd mpwoombú mândəlúd yə Zembî gúmá, cì nà: «Búbálé, Zembî jì bídí sœηgyád.»

Zembî cugέ Zembî oncúg-nculê

²⁶ Bwaœng, jí bí mə jálá nə ka d̄ə sá yí? Ja bí mə sééηgya yí, í dág bæ nà, muud jí nə s̄usa yé, sey; nyœœng jí nə s̄a á jígúlíg yé, jíguli; nyœœng jí nə s̄a á bágúlóg yé, bágulə; nyœœng jí nə kál á lásúg yé, lás; nyœœng jí nə ηkul féég kəl dœœng yé, féég. Sá jēsh í síyúg mbií á nà gúfúgá í lálug búgád. ²⁷ ηkí buud bwé lás mákəl məshús íí, í bóg nji

* ^{14:21} Ciyá n̄i jí cilyá Iza 28.11-12. Na kúkúl n̄i d̄i, Izayí ηgə cì nə Izurəyêl nà buud ɔ Asirî bwé bá zə káda bwo, bwé ηgə lás kəl lú asiriyɛ dán Izurəyêl kú gwág: sá jœœng í bá bæ Zembî lwólə bwo nà a mə gwág bwo mpimbə. Í njúl nà ja Zembî mə d̄ə nti búúd ɔ micúndá zə lás nə bwo bwé ηgə gwág yí, í d̄ə bæ Zembî ηgələ jísow bwo. † ^{14:22} Bwé mpúg nà Zembî mə bá yə bwo intúgúlí. ‡ ^{14:22} Í mpúyúg nà Zembî jì kúl bwé mə sééηgya yí. ^{14:23} M̄is 2.13 § ^{14:23} Buud bwé ηgə gwágulə nà báá bwé ampúyé s̄a wá. ^{14:25} Iza 45.14; Yuá 4.17-19 ^{14:26} 8.1; 12.7-10; 14.4; Ifz 4.11-13

buud obá ηkí ólóol, kú ntɔ; bwá dɔ lás ηgwúd ηgwúd. Í jhi námé ná ηgwól múúd bág a ηgá fέég sâ bwá ηgá ci yí. ²⁸ ηkí muud mæ fέég yé cugé, bwá jíg kúl-kûl Dɔ dî, muud dɔ lás nji shú nyáméfwó næ shú má Zembî. ²⁹ Shú *búúd ɔ mícúndá, buud obá ηkí ólóol bwá lásúg, bósól ka bigas. ³⁰ ηkí ηgwól múúd jí σεηγγád yé má cæel bágulæ gúl sâ í á dɔ bæ kú fwo mpûy yí, nyɔɔηg nyæ ámæ ηgá lás yé fwo tâl lású. ³¹ Bi bêsh bí bí næ ηkul ηgæ cúndæ ηgwúd ηgwúd shú ná buud bêsh bwá bág næ mpúyá, bwá ηwa mæcwûη. ³² *Muud mícúndá yêsh má dɔ shimal isâ í dɔ wós nyæ *shíshim dí yí*. ³³ Næcé, Zembî cugé Zembî oncúg-nculê, á yidá bæ Zembî á ná isâ í síyúg ná shee, námé nda jí mádɔ má Zembî mêsh dí ná.

³⁴ Budá bwá dúg ji kúl-kûl mædɔ má óbúgulad næcé jísæ bwo ci ná bwá lásúg cínɔηg. Bwá jælá næ yida dɔ sá mágwág námé nda Cεε má Zembî í ηgá ci ná. ³⁵ ηkí mudá má cæel jíg gúl sá, a kə jî ηgwúm yé njɔw næcé í ajáláyé ná mudá lásúg gúfúgá óbúgulad. ³⁶ Ye nûη bídí wá bwá á tééd bwiηgúlæ kéel má Zembî yé? ηkí ntâg ná ye í á zə nji bídí? ³⁷ ηkí ηgwól múúd mæ tédúgá ná a jí *muud micúndá má Zembî, ηkí a tédúgá ntâg ná Shíshim má yə nyæ ηkul mæ sá gúl sâ, muud wɔɔηg má jælá næ yag sâ má ηgá cilæ bí yí ná jísæ mpándí mæ Cwám̄ba. ³⁸ ηkí muud mæ bá kú mpu ntó, wo ná Zembî nyæ ampúyé nyân múúd. ³⁹ Ná ndéé bwaηg, gwágúgá yéesh ná bi cúndág mícúndá mí Zembî, nji bi kú ban ná muud kú lás mákêl mæshús. ⁴⁰ Sáɡá sá jêsh næ mæjilæ, kú næ ncúg-nculê.

14:29 Mis 17.11; 1Te 5.21 * 14:32 Ntó má ké ná: «Muud má lóg kéel wá Zembî yé má dɔ mpu bwánd ná nyæ e lás ja í é wós nyæ dé fwála yí». 14:33 7.15 14:34 11.3; Ifz 5.22; 1Tm 2.12 14:37 1Yn 4.6 14:39 14.1, 5 14:40 14.33

15

Krîst nyə a shí gwûm

¹ Bwaang, mə zə báásulə bí Jɔjɔ Kéel mə á cúndə nûŋ bídí yí, Jɔjɔ Kéel bí á magulə bí mə nada nə ndî yí; ² Jɔjɔ Kéel dɔɔŋg dúsə, ŋkí bí mə baagulə dwo nda mə á cúndə nə, í yə bí cug. Í ká bə kú bə ntó, mpu nə búgə jín mə yə íyíy-yîy.

³ Shúshwóogú, mə á fwo tééd kala bí ŋjígúlá mə á lóg yí. Nə *Krîst nyə á yə, nyə á zə cé *misəm mísú nda Mícilyá mí ŋgə ci nə; ⁴ nyə á dɔw, a mú gwûm jwɔw álél nda Mícilyá mí ŋgə ci nə. ⁵ Nyə a lwó Séfas nyúúl, a lwó námə *ómpwín wûm nə óbá. ⁶ Nə ndéé, nyə a lwó námə bóól bwáang ɔ íshé nyúúl, bwə ŋjúl buud cɔ mítəd mitóon, bəsh bwə á dúg nyə ja ŋgwúd; bóól ncúlyá buud wə cínŋŋ bwə ŋgə ná cugə, bóólúgá bwə á mə yə. ⁷ Nə ndéé, nyə a lwó Zhâk nyúúl, a lwó námə *búúd ɔ lwámá bəsh.

⁸ Zhúgúlá zhúgúlâ, a mə shîn lwó búni bəsh nyúul, nyə á ka námə lwóya mádí, mə muud jí nda bwə á sheemb sheembúg yé. ⁹ Jí nə mə wə mə búl bə kú nə mffí búúd ɔ lwámá bəsh dî. Í ajéláyé nə bwə jówúg mə nə *muud lwámá, nəcé mə á lwó *Dɔ lú óbúgula ɔ Zembî cúwálí. ¹⁰ Nji, mə ji sá mə jísə yí nəcé mpaam mə Zembî. Mpaam nyɔɔŋgú í á shígé yə íyíy-yîy shú dáámud. Mə wə mə á yida bul wáduga, cɔ bóól búúd ɔ lwámá bəsh; kú ntâg bə nə mə wə mə a wáduga, mpaam Zembî ŋgə sá mə yí nywə wə í ŋgə wáduga. ¹¹ Nə ndéé, tɔɔ mə, tɔɔ bwo, sé ŋgə cúndə lân ŋgwúd ni, wə námə wə bí á *búgula yí.

15:1 Gal 1.11   15:2 Gal 2.1-2   15:3 11.23; Iza 53.5-12   15:4 Zhn 1.17; Mat 12.40; Yuá 20.9; Mis 2.24-31   15:5 Mat 28.16-17; Luk 24.34, 36; Yuá 20.19   15:7 Luk 24.50   15:8 9.1; Gal 1.15-16; Mis 9.3-6   15:9 1Tm 1.12-16   15:9 Ifz 3.8; Gal 1.13-14   15:10 2Kr 11.23   15:11 1.12; Gal 1.17-18; 2.6-9

Mimbimbə mí bá námə gwûm

¹² Ɔkí sə Ɔgə cúndə ná *Křst nyə a gwûm, ntədélé bóól búúd wā bídí bwə Ɔgə ci ná gúl sá í cúgə ná mimbimbə mí bá gwûm yí? ¹³ Ɔkí gúl sá í cúgə ná mimbimbə mí bá gwûm, Křst nyə a shígə námə gwûm wə écí. ¹⁴ Ɔkí Křst nyə a shígə gwûm, cúndə sə Ɔgə cúndə yí wí yíy-yîy cúndə, búgə jín yíy-yîy búgə. ¹⁵ Sə mú bə ówúshined wā məshígá ja sə má bwáágúllə ná Zembî nyə a gwûmushi Křst yí. Nəcə Ɔkí mimbimbə mí ádé gwûm, Zembî nyə a shígə gwûmushi Křst wə écí. ¹⁶ Nəcə, Ɔkí mimbimbə mí ádé gwûm, Křst nyə a shígə námə gwûm wə écí. ¹⁷ Ɔkí Křst nyə a shígə gwûm, mpu ná búgə jín í yə íyíy-yîy, bí búşə ná *mísəm mínúd. ¹⁸ Ntó ji námə ná bəɔŋg bwə á Ɔgə yə bwə njúl buud ɔ Křst wá bwə má jimb. ¹⁹ Ɔkí shwúlə sə Ɔgə shwu mənyúúl nə Křst yí wí nji shú cug á wa shí mishwun ga, mpu ná sə wə má ka bul ƆkúƆkwonə nə buud bəsh.

²⁰ Ká, jáá jí búbálé ná Křst nyə a shí gwûm, a ji muud ashúshwóógú bwelélə gwûm, ntó má lwó ná bəɔŋg bwə á má kə ígwəd wá bwə bá gwûm. ²¹ Nəcə muud Ɔgwûd wə nyə a sá ná buud bwə bwəmagí nə shwiy; ntó muud Ɔgwûd námə wə má sá ná buud bwə bəg gwûm. ²² Námə nda búúd bəsh bwə Ɔgə bwəma nə shwiy nəcé Adam ná, bəsh bwə bá námə nyiŋgə *dúg cug nəcé Křst. ²³ Nji, muud yəsh mə bá gwûm jé ja, Křst nyə a tééd gwûm shúshwóógú, buud bé bwə bá ka gwûm ja á bá kwo zə yí. ²⁴ Né ndeé, məshíné má shí ka bá bə. Křst mə bá shîn céég ísá yā məyídúgú* í Ɔgə wá buud mányámád yí, nə byəɔŋg í Ɔgə lwó buud mpəl yí, nə byəɔŋg í Ɔgə ntɔ buud Ɔkul yí, né ndeé a mú nyiŋgə yə

15:15 Mis 1.22; 4.33; 5.30-32   15:17 15.3; Rom 4.25   15:18 1Te 4.13

15:20 6.14; Kol 1.18   15:21 15.45-49; Mət 3.17-19; Rom 5.12, 14, 18

15:22 2Kr 5.17   15:23 15.51-52; 1Te 4.16   15:24 Dan 2.44   * 15:24

Na jisə wəéŋgəles bwə Ɔgə ciy Yûd 1.6 dí wá.

Zembî Sóónǵú icî. ²⁵ Nəcə í jii ná a bâg jwú nə ndeé kə wóós ja Zembî mə bá culushi mízhízhín myé myêsh, a nyaál myo nə məkuú yí. ²⁶ Zhízhín á bá kə shúgula céég yí í bá bə shwiy. ²⁷ Haaw. Jí cilyá Kálaad Zembî dí nó: «Zembî nyə a mə wá isâ byêsh mányámá méd». Nji, ja cilyá ni í cí nó isâ byêsh yí, í ángê nə cœl ci nó Zembî nyəméfwó ji námə mányámád. ²⁸ Ja isâ byêsh í bá bə mányámá mə Zembî dí yí, nyə muud nyə á wá isâ byêsh Mwân dí mányámád yé, Mwân mə bá námə nyíi mányámád, Zembî mú bə Mása á isâ byêsh. ²⁹ Ŋkí gúl sâ cúgé nə mimbimbə mí dū gwûm, ká buud bwə dū duwan shú búúd bwə á yə wá bwə bá sá ntədəle? Bwə dū duwan shú búúd bwə á yə wá nəcé ji? ³⁰ Ŋkí jí ná mimbimbə mí ábúle gwûm, sé bân buud bí micúnə nə mindəólúd wəla dēsh óga, sé ngə yə wân cúnə nəcé ji? ³¹ Bwaang, mə ngə faam nə shwiy jwôw dēsh, búbálé námə nda bí ngə sá mə lúu ná sánə nó. Lúu wí mə nə sánə nəcé bí bələ búúd ɔ Cwám̄ba wúsú Kríst Yésus. ³² Mə a gwána nə ibiin Ifêz. Ŋkí gwána jəng í á bə nji shú isâ í dūgyá nə buud yí, máyé mən̄ywa mēsə mə cínəng má? Ŋkí jí ná mimbimbə mí ádé gwûm íí, shé mú bə kaaná í ngə ci nó: «Shé dógâ, shé ngúlugâ, nəcé shé é yə mán». ³³ Kúgá shiig mən̄yúul, wúl kaaná wí nó: «Igwəng í abúbôw í dū yád jəjə mécum mə múúd». ³⁴ Kúgá ná nyíngə ngə cugə nda mikás. Yəwəgá sálə mísəm. Bóól búúd wá gúfúgá jín bwə ampúyé Zembî. Mə lás ntáni shú ná bí gwágúg shwôn.

Buud bwə bá gwûm nə mən̄yúul mēshús

³⁵ Ŋgwól múúd ji nə ŋkul jí nó: «Mimbimbə mí bá gwûm ntədəl? Mí bá nyíngə zə nə nyáyé nyúul?» ³⁶ O, yé lad!

15:25 Sôm 110.1; Mat 22.44   15:26 Mbú 1.18; 20.14; 21.4   15:27 Sôm 8.6   15:28 Rom 11.36   15:30 Rom 8.36   15:31 2Kr 4.10-11   15:32 Iza 22.13; Luk 12.19-20; 2Kr 1.8   15:34 Mat 22.29; Rom 13.11-14; Ifz 5.6-17
15:36 Yuá 12.24

Bumá wó bę yí í cúgé nę ģkul kọ í kú fwo fudá. ³⁷ Ja wó bę mpæg yí, ye wó bę gwo nę nyúúl í bá kọ nę ndí yí? Ŋgaá ná í ða bę zhizhe bumá *blé ģkí gúl bumá shús? ³⁸ Nę ndéé, Zembî mú yę gwo nyúúl á céél yę gwo yí, a yę mpæg jêsh nyé nyúúl.

³⁹ Mishwun myêsh mí cúgé mishwun mimpwûd. Jí ná, mishwun mi búúd mí nę myé, mishwun mí ócúdí nę myé, mishwun mí ínunú nę myé, mí mí óshû nę myé. ⁴⁰ Męnyúúl męsә námá, nę męnyúúl mâ jorġ, nę męnyúúl mâ shí. Męnyúúl mâ jorġ wáj ģkәnәwálә wí nę yé, męnyúúl mâ shí wáj ģkәnәwálә nę yé. ⁴¹ Jwðw í ða ģkәnәwә yé mbií, ģkwoond yé mbií, wәacén-cénî wáj mbií. ģkámásá wәacén-cení mpédúgá nyáj, jisә, ģgwól yé ģkәnәwálә í shwǝpla nę ģgwól yé. ⁴² Ntó námá wә jí nę gwúmálә mímbimbә yé. Mbimbә í ða ðw nę nyúúl í ða bwo yí, í gwúm nę nyúúl í cúgé nę ģkul bwo yí. ⁴³ Í ða ðw í kú bә sâ gúmá, í gwúm í njúl sâ gúmá. Í ðw í njúl nę ilәm, í gwúm í njúl nę ģkul. ⁴⁴ Í ða ðw nę nyúúl á mishwun, í gwúm nę nyúúl á *shíshim. Nda nyúúl á mishwun nyísә ná, nyúúl á shíshim nyísә námá. ⁴⁵ Sá jәәġg wә jí cilyá Kálaad Zembî dí yí. Jí cilyá ná:

Adam ashúshwóógú nyә á zә bә kuwó;

Adam ámәzhúgúlâ mú zә bә shíshim í yę búúd cęg yí.

⁴⁶ Nyúúl á shíshim dí í á tééd zә, í á bә nyúúl á mishwun; nyúúl á shíshim ka shúgula zә. ⁴⁷ Muud ashúshwóógú nyә á ģwiny mәndәlúđ, męyәw nę mәndәlú. Muud ábәé nyę nyә á zhu jorġud. ⁴⁸ Buud bwá á męyәw nę mәndәlú wá bí námá nda Adam nyә á męyәw nę mәndәlú yé; buud bí búud ǝ jorġ wá búsә námá nda Adam nyә á zhu jorġ dí yé.

15:38 Mәt 1.11   15:43 Flp 3.20-21   15:45 15.21-22   15:45 Mәt 2.7; Yuá 6.63; 2Kr 3.6, 17

1 Buud 3 Kərênt 15:49 41 1 Buud 3 Kərênt 15:58

49 Námá nda sá á bɛɣla nyɔɔŋg nyə á mɛyɔw nə mändəlú yé ná, sá mé bá námá bɛɣla nyɔɔŋg nyə á zhu joŋ dí yé.

50 Bwaang, sâ mé ŋgá ci yí jí ná, shé cúgɛ nə ŋkul bá kə nə mənɔ́yúúl mé ámishwun nə məcíí shé ŋgá cɛgə nə ndí mága kə ŋwa kəw Faan mé Zembî dî; tɔɔ sâ í dɛ bwoo yí, í cúgɛ nə ŋkul ŋwa kəw lɛ sâ í ádé bwo yí†. 51 Mə zə fɛ́ɛg bí ndím̄ba: sá ábúlé kə ígwád sá bēsh, nji sá bēsh mənɔ́yúúl mé bá yida cénd, 52 ja ŋgwûd námá nda jús í dɛ kəwala ná; í bá bə ja cwôŋ áməzhúgúlá í bá lás yí. Nəcə cwôŋ wəɔŋg í bá lás, mimbimbə mí músə gwúm kú ná nə mənɔ́yúúl məsə nə ŋkul bwoo má; sá bāŋ mikuwó, mənɔ́yúúl mé mú cénd. 53 Nəcə, í j̄i ná nyúúl nyí nə ŋkul bwo yí í céndúg bə nyúúl í cúgɛ nə ŋkul bwoo yí, nyúúl nyí nə ŋkul yə yí í cénd bə nyúúl í cúgɛ nə ŋkul yə yí. 54 Ja nyúúl nyí nə ŋkul bwoo yí í bá cénd bə nyúúl í cúgɛ nə ŋkul bwoo yí, nyúúl nyí nə ŋkul yə yí í cénd bə nyúúl í cúgɛ nə ŋkul yə yí, ja jəɔŋg wə ciyá jí cilyá ga í bá bwəma yí, ná:

Sá mé ntɔ, ntɔ́lə wúsá wəɔŋg í mé minə shwiy.

55 Eéé, yé shwiy! Wó ntɔ́lə wí ŋgow?

Yé shwiy, shushwom‡ gwô jí ŋgow?

56 Shushwom í dɛ zə nə shwiy wə *sám, sám í ŋwa ŋkúl mácɛɛ́d. 57 Ká, akíba nə Zembî muud mé sá nə sá ntɔg nə ŋkul mə Cwám̄ba wúsá Yésus-Kríst yé. 58 Ná ndéé, yé bwááŋg mé búl cɛel wá, yíímúgá mənɔ́yúúl, bi kú shwágusa, ŋgəgá nə kə nə sáal mə Cwám̄ba nji shwóg nə shwóg, bi

---

15:49 Mət 5.3 † 15:50 Ntɔ́ mé kə ná mənɔ́yúúl mé ámishwun nə məcíí mága mé cúgɛ nə ŋkul bá nyíí Faan mé Zembî dî. 15:51 1Te 4.15 15:52 cwôŋ: Mat 24.31; 1Te 4.16 15:53 2Kr

5.4 15:54 Iza 25.8 15:55 Ozê 13.14 ‡ 15:55 Bwə á dɛ sá wúl mbií shushwom nə líí. Bwə ká dɛ lúmə ínteny ná í kyéyug.

15:56 Rom 4.15; 6.14

15:57 Rom 7.24-25

15:58 16.13

ηγά mpu ná iséy bí ηγά sá tâη buud ɔ Cwám̄ba yí í ábúlé yə íyíy-yíy.

16

Σεηηγύλ̄ə ísâ shú búúđ ó Zembî

¹ Shú σεηηγύλ̄ə *mwaanê mə bá kwíınd búúđ ó Zembî yé, ðugá námá sá nda mə á jíḡuli mæðɔ mâ Galátia ná bwá ðug sá ná. ² Jwôw dêsh shwénde mə ðú tééd yí, muud yêsh á bíđí gwoong kándug gúl sâ koogú nyóđí njów, bímbí dêsh á ðug ná a ji nə ηkul baagulə yí. Í ajíyé ná bi bwándug ná mə fwóg wós, bí ka σεηηγ ísâ. ³ Ja mə bá wós yí, mə bá kænd búúđ bí mə bá féesh wá nə okálaad, bwá kə kænd mwaanê bí á yána wəɔηḡu Yurúsəlem. ⁴ ηkí í bá nyîn ná mə jəlá nə kə námá, sənŋə sé mú kə.

⁵ Mə bá zə nŋη bíđí mə mə fwo líina Masedwân, mə bá ciingya wu. ⁶ Mə bá jee ji bíđí fwámé fúfwálá, mə jee námá shínal ηkwân jêsh, ná ndéé bi mú bá kwíınd mə nə kálə kúl jêsh mə bá kə yí. ⁷ Mə ayídáyé cœl ná mə bâg ðug bí mə ηγά cɔ cɔg. Mə ηγά yida tæðuga nə búgá ná mə bá ji fwámé fwála bíđí ηkí Cwám̄ba mə bá yə mə ηkul nyɔɔηg. ⁸ Nji, mə bá ji Ifêz kə wós jwôw lú Pantekôt, ⁹ nəcé mpumbé í mú mpu bə mə ná bagé cínəηg tœm bə nə mizhízhín mí ηkí bulya. ¹⁰ Timotê ká wós nŋη, sɔgá məzhíí ná a bég kú nə sâ í sá nyə ifwaas; mpugá ná a ηγά sêy iséy í Cwám̄ba námá nda mə. ¹¹ Mə cœl ci cínəηg ná, muud kú mpyeny nyə. Bi ɔ bá kwíınd nyə ná a bâg nyingə zə məđí nə shee. Mə ηγά ntâg bwánd ná bənŋə bół ómínyəηŋú bwá bâg zə. ¹² Mwááηg Apolos nyə, mə mə bul cwîny nyə ná bənŋə bół ómínyəηŋú bwá zég nŋη bíđí, nji nyə afwóyé mpu magulə ná a zə ja gaád. Nyə é bá ka zə ja nyó é bá bə nə fwála yí.

16:1 Mis 11.29-30; 2Kr 8-9   16:5 Mis 15.21; 2Kr 1.15-16   16:6 Rom 15.24   16:7 4.19   16:8 Mis 19.8-10   16:10 Timotê: 4.17   16:12 Apolos: 1.12

Mæcwûŋ nə məbədə mə məzhúgúlâ

¹³ Jigá ŋkasê, yíímúgá mənyúúl búgəd, ságá isâ nda búdúm bwé du sá ná, lúlúgá məŋkul. ¹⁴ Ságá sóólúgú wún wêsh nə ccelí. ¹⁵ Bwaanŋ, bi mə mpú ná Stefanas bəndŋ ŋjów búúd yé búsa buud ó áshúshwóógú bwelélé *búgula nûŋ shí á Akayî, bwé á mə wá mənyúúl kwííndúlə búud ó Zembî dî. ¹⁶ Ná ndeé, mə ŋgə yáág nə bí ná bi mágələg ijwúga í mbií búúd wəŋŋú nə bóól bēsh bəndŋ bwé ŋgə sêy ŋgə wáduga wá.

¹⁷ Mə jî nə məshusug nəcə Stefanas bá Fortunatus nə Akayikus bwé mə zə; zələ wán í mə sá ná bí kú ná bə mə nə fund, ¹⁸ bwé á mə zə sá ná lâm í səlúg mə shí, milâm səl némá bî. Dugá lŋ mbií búúd ni.

¹⁹ Mədŋ məsə shí á Azî má mə ŋgə bəda bî. Akilas bá Priska nə *Dŋ lú óbúgula dúsó bwədí ŋjów yí í ŋgə bəda bí məbədə mə buud ɔ Cwámba má, kwo bəda kwo bəda. ²⁰ Omínyəŋú bún bēsh bwé ŋgə bəda bî. ŋgəgá nə kúlula məkúlula mə buud ó Zembî. ²¹ Mə Pwól mə cílə məbədə məga nə mbwə wâm. ²² ŋkí muud mə bə kú ccel Cwámba, ŋkwaal nə muud wəŋŋ. Maranata*. ²³ Cwámba Yésus ké sá bí bēsh mpaam. ²⁴ Mə ccel bí bēsh kwəŋ mə Yésus-Kríst dî.

16:13 15:38; Sôm 31.24; Ifz 6.10 16:14 8.1; Yuá 13.34; Rom 13.8-10; 2Kr 6.6; Gal 6.10; Ifz 5.2 16:15 Rom 16.5 Stefanas: 1.16 16:18 Flp 2.29; 1Te 5.12 16:19 Rom 16.5 Azî: Mbú 1.4, 11 Akilas bá Priska: Mis 18.2 16:20 Rom 16.16 16:21 Gal 6.11; Kol 4.18; 2Te 3.17; Flm 19 16:22 Gal 1.8-9; Mbú 22.20 Maranata: Yûd 14; Mbú 1.7 * 16:22 Maranata: Ciyá ní í kó ná «Cwámba, zaág». 16:24 4.21; 2Kr 2.4; 11.11; 12.15; Flp 1.8; 2.17; 1Te 2.8; 3.12; 2Tm 3.10; Flm 9

Kálaad Zembî : Sə́ á Gúgwáan New Testament in Makaa

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Makaa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Makaa

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-11-16

